

Xujun xi tjít'a ni xi y'éjñá chji Jesucristo nga kama

B'i ts'ín b'ahq rä xujuin

1 Jesucristo y'éjñá chji ni xi tjít'a xujun xu'bí. Ntianá kits'inkjas'ehen tū xi kui kujéjñá chjihi rä xutq xi ts'e ni xi tjihin nga kama xatí. Kits'ín nibá ntitsjehé tū xi kujakúchjihi rä niij Jua, kui xi ndq musuhu. **2**Ei títsuya Jua ni xi kama chjihi, kui niu xi éhen Ntianá ko ni xi kitsúya Jesucristo.

3 ¡Á b'q nda tjihin ts'e xi ts'inyaha én xu'bí xi kits'ín nibá Ntianá, ko á b'q nda tjihin ts'e xi basínñuhu rä ko ts'insihin rä ni xi tjít'aha ei, qt'ahq ja tífi tiñña nistjiun!

B'i ts'ín kits'inkjih Jua kjuasuniña xutq ninku

4An Jua títs'inkjínu xujuin, ninku yatu xi tintsúboo ante Asia. Katsjánuu kjuanda ko kjuajyu Ntianá xi tíjña, y'ejñá ko kj'uaí. Katsjánuu kjuanda ko kjuajyu espiritu xi yatu incha maha xi tjín nginkun má b'ejñá Ntianá nga batéxuma. **5**Katsjánuu kjuanda ko kjuajyu Jesucristo xi títsuya ni xi ts'e Ntianá. Kui xi tjun j'áiyaha qjihin xutq k'ien ko batéxumahá já rei xi tjín qsuntee. Kui xi tjoño ñá ko tsaténdzjo jníhi nga kits'inkjejnú ngatitsunná. **6**Kits'ín maná xutq xi ts'e tu xi kujakúchumahaná ko n'etsjohó Ntiaqha ko Na'mihí xi nkúhu já nq'mi xi ts'e. ¡Kas'ehe kjuachánka ko katatéxuma santaha tu nkjéhé ni! B'q katuma.

7 ¡Chasoo, kui xi nibájin nintiu! Ngayjee xutq skuehe, santaha ko já xi kik'íenjinkihí kichq. Kjintá nkjún ngayjee xutq naxinantá xi tjín qsuntee nk'ie nga skuehe. Johon, b'q katuma.

8"An xi xi tjuhun ko xi fekuhu", títsu Ntianá xi tjihin nga'yún, xi tíjña, y'ejñá ko kj'uaí.

B'i ts'ín tsakúchji yjoho Jesu

9An ndq nts'o Jua ta tíf'ajian kjuq'un xi tíincha bitjaqíún. Jun ko an Ntianá tibatéxumaná. Jun ko an tñ'e chukjuá kjuqníma nga nkuhú makqá Jesu. Tsátejñanijé xjo xi 'mi Patmo qt'ahq y'enijmiá éhen Ntianá ko kits'inkié yjoná nga Jesu tjennkia. **10**Nku tuminku

j'aijínna Espirituhu Ntianá ko qstán kint'e nga nibaha nku ntq xi tū xí 'yúhún Jane, xi nkú joyaha nku tjo. ¹¹B'q kitsúna:

—T'et'a xujin ni xi chq̄i ko n'ekjih̄i ninku yatu xi tjín qnte Asia, ninku xi tjínna nanki Efeso, xi tjínna nanki Esmirnq, xi tjínna nanki Pergamo, xi tjínna nanki Tiatira, xi tjínna nanki Sardi, xi tjínna nanki Filadelfia, ko xi tjínna nanki Laodicea.

¹²As'qi kits'ink'ótjiya tū xi skuehena yá xi tinchjakona. Nk'ie nga kits'ink'ótjiya, kikie yatu ni toonsine xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjen.

¹³Ajihin nd'í xi ts'ín ndzjeen kikie xi b'q tjín Ntih̄i Ndax'iun tjín. Nku najyun ndju yja xi bichú santaha tsuk̄u ko nku ni toonsine tjíkjá 'mehé. ¹⁴Taba ntsjahq̄ xi nkú joyaha ntsjahq̄ chutsank̄a ko xi nkú joyaha nch'án. B'q k'un tunkun xi nkú joyaha nd'í.

¹⁵Tíbat'ai tsuk̄u xi nkú joyaha kichq̄ sine bronce xi kin'e'nq̄ nga kin'echuhun. Tū xí 'yún ntahq̄, xi nkú joyaha xi nkú ts'ín faneya ntaje nga 'yún xu. ¹⁶Ntsja kixi tjít'ahq̄ yatu niñu ko ts'a tsitjuhu nku kichq̄ ndju ntsí xi yjo nga jo ngaba. B'q tjín qnkjín xi nkú joyaha ts'íu nga 'yún bat'ai.

¹⁷Nk'ie nga kikie, jáikijne kinte tsuk̄u ko b'q kama xi tsaya kama. Tunga jánehéna ntsja kixi ko b'i kitsúna:

—Najmi tū binkjuin. An xi tjuhun ko xi fekuhu ¹⁸ko xi tjínna tík'un. Tsaya tunga nd'q̄ tijínna tík'an tū nkjéhé ni. An tjínana yubih̄i ngabayoo ko qntehē xutq̄ k'ien. ¹⁹T'et'ai ni xi kuayai, ni xi tíma nd'q̄ ko ni xi kama qskahan. ²⁰B'i tsuhu rq̄ ni xi tjínna 'ma xi kuayai, niñu xi yatu xi kuayai ntsq̄ kixiq̄ ko ni toonsine yatu xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjeen. Niñu xi yatu, kui xi ntítsje xi basehe ninku xi yatu. Ko ni xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjen xi yatu, kui xi ninku xi yatu.

B'i tsu én xi kits'inkjih̄i Jesucristo ninku xi tjínna nanki Efeso

2 'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúih̄i ntítsjehe xutq̄ ninku Efeso: "B'i títsu xi tjít'ahq̄ niñu xi yatu ntsja kixi, xi tsú'bqjin kamasehen ni toonsine xi yatu xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjeen: ²Be ni xi tím'e, xi nkú ts'ín tib'enki kjuanimq̄ xá xi tím'e ko xi nkú ts'ín tím'e chúkjuaq̄. Be nk'ie nga najmi sashin ni xi iñcha ts'ín já ch'onk'uun. Kichjut'ayák'uin já xi já postru tímcha ts'ín ma mañq̄ yjoho ko kiyai nga já tsank'á niú, nga najmi já postru. ³Tím'etsentai kjuanimq̄ xi tibitjajín ko tím'e chúkjuaq̄ kjuanimq̄ xi tísakúhi ngat'anq̄. Najmi tífehē tak'uin.

⁴Tunga najmi tísasíhínna ngat'a ts'i nga najmi ta tjíhin ri kjuatjo xi kis'ejñahi nga tjuhun. ⁵Kui nga n'ekj'áitsjehenni ni xi ja kin'e t'axín. T'inchj'ahq̄ ri animq̄hi ko n'e ngáhani xi nkú kin'e nga tjuhun. At'ahq̄ tsa najmi b'q n'e, kjúáisehe ko kjexián ni xi sijñasun nd'í xi ts'ín ndzjen xi ts'i má nga tjínna. B'q ts'ian tsa najmi k'úinchi'ahq̄ ri animq̄hi.

6'Nda tjín nga najmi sasíhin já nicolaítq. An tą najmi sasínna joo.

7;Xi tjen tjabaxínju katasínñju ni xi títsuhü Espiritu xutq ninku! Xi ts'íin nganq, kui xi tsjaha nga kjine tuhü yá xi ts'ínk'íentu tík'uhyun xutq, xi sijña ndijoymihí Ntianá."

B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo ninku xi tijña nanki Esmirnq

8'B'i ts'íin t'et'ai nga n'entúíhi ntítsjehe xutq ninku Esmirnq: "B'i títsu xi tjuun ko xi fekuu, xi k'ien ko xi tijña tík'un ngáha: **9**Be nga týai kjuaq'un ko nga x'aín, tunga nk'ie nga basehe, nchiná ní. Be nga tinchjatit'aihin xutq xi ntje judio tisncha ts'íin ma mañq yjoho. Najmi xutq judio niu. Xutq xi yjanki níhi ndanindoo niu. **10**Najmi tu binkjuin kjuanima xi kuitjánki. At'aha k'ua xutq xi ts'qjun ts'íinkjas'en nubqayá ndanindoo tu xi chjút'ayák'uhunnu. Te nistjin tjihin nga sákúnnu kjuaq'un. Ndjá tisijnai ndaha tsa tjihin nga kuayái, ko an tsjaha corong xi k'uaq'ihí xutq xi k'uéntu tík'uun.

11;Xi tjen tjabaxínñju katasínñju ni xi títsuhü Espiritu xutq ninku! Xi ts'íin nganq, kui xi najmi ta skuehe ngabaya xi ma joo."

B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo ninku xi tijña nanki Pergamo

12'B'i ts'íin t'et'ai nga n'entúíhi ntítsjehe xutq ninku Pergamo: "B'i títsu xi tijnahq kichq ndju ntsí xi yjo nga jo ngaba: **13**Be ni xi tín'ei ko nga má tijña ndanindoo nga tibatéxuma tinchin. Tu nkú kixihí tisinjñai ko tu nkú tís'ejihín ri an, b'ahq rä nistjin nga kin'ek'ien ndaq musunq Antipq xi y'énijmína. Kin'ek'ien qjinnu má nga tijña ndanindoo.

14Tunga tjihín ni xi najmi tísasínna xi tín'ei. At'ahq tjíntujíhin k'ua xi tisncha ts'íin ni xi tsakuya ndaq profetq Balaam. Kui tsinchá'a ndaq rei Balac xi nkú ts'íin kqma ts'íinkijnejihin ngatitsun xutq xi ntje Israel tjeħen rä, tu xi īncha kjinehe chje xi kik'qihí rä ntia xi ts'índaha ntsja xutq ko tu xi chubq īncha kjúantukoho xinkjín.

15Ko tą tjíntujíhin k'ua xi tisncha títs'íin sa ni xi bakuya já nicolaítq. **16**Kui b'q maha, t'inchj'dhq ri animqhi. Tsa najmi b'q n'ej, kjúáise xatíhi ko kichq xi tibitjuhu tsu'bá kjankohona xutq xi b'q tisncha ts'íun.

17;Xi tjen tjabaxínñju katasínñju ni xi títsuhü Espiritu xutq ninku! Xi ts'íin nganq, kui xi tsjaha nga kjine manaq'a xi tijña 'ma, ko tą tsjaha nku ndijo taba má nga tjít'a nku j'áin tsetse xi najmi ch'a be. Tu nkuhú xi ts'íinkjáhiñ, kui xi skue."

a 2:17 "Manaq" 'mi nichine xi kik'qihí xuta Israel nga kjine nk'ie nga īncha y'emako Moise ante kixiū.

**B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo
nínkü xi tíjña nanki Tiatira**

18'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúíhi ntítsjehé xutq nínkü Tiatira: "B'i títsu Ntíhi Ntíqaná, xi b'q k'un tunkun xi nkú joyaha nd'í ko tsukü xi nkú joyaha kichq sine bronce xi kinle'nq nga kin'echuhun: **19**Be ni xi tín'ei, nga tjoji ko s'ejihin an, nga tín'exát'aní ko xi nkú n'e tín'e chukjuai. Be nga 'yún tín'exá sai nd'qí nk'ie nga tutsihiñ ni.

20'Tunga kuihí ni xu'bí xi najmi tísasínna nga tín'ei. Tí'bqinteihi nq Jezabel xi nq profeta títs'ín ma mañq yjoho. Tíbakúyahä ko tib'anqachaqha xutq xi ts'qan, tu xi chubq incha kjúántukohó xinkjín ko incha kjine chje xi kik'qihí ntia xi ts'índaha ntsja xutq. **21**Kitsjantéhe no nga ngjuaqikj'áhq rä animaqha tunga tu nkú mjehé rä chubq kjúántukohó já. **22**Kui nga nku ch'in ts'in nibánehe nq ko chánka kjuanimq xi tsjahq já xi fantukohó, tsa najmi incha ngjuaqikj'áhq rä animaqha nga incha k'uentu ni xi tsakúyahä nq. **23**Ts'ink'íén ntíhi no. B'q ts'ín skuehe ngayjee xutq nínkü nga be xi nkú ts'ín tjíntuyá kjuankjintak'uhun xutq ko animaqha ko nga tsjanu nga nkunkú chijíhi ni xi kin'o.

24'Máha jun xi tintsubqo Tiatira xi najmi tín'o ni xi tibakúya no ko najmi tsinchiyó ni xi tsu xutq nga tjihin ndqindoo, ni xi tjíntu'má, b'q tixinnu nga najmi tq tsahauu kj'aí ch'a. **25**Tunga chuhún ruy ni xi tijnanu santa nkúhu nga kjúái ngáhana.

26'Xi ts'íín nganq ko tu nku ngjuaqindjukohó xá xi mjenä nga ts'íín, kui xi tsja xáhq nga kuatéxumahä nanki xi tjín asunntee xi nkú ts'ín kitsjá xána Nq'minq. **27**Ndjá kuatéxumahä xutq. B'q kámahä xutq xi nkú mahq nku ndjií nga kichq bich'onnehé. **28**Xi ts'íín nganq, kui xi tsjahq niñu xi bat'ai nga ja tífi ma sen.

29'Xi tjen tjabqxínñju katasínñju ni xi títsuhü Espiritu xutq nínkü!"

**B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo
nínkü xi tíjña nanki Sardi**

3'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúíhi ntítsjehé xutq nínkü Sardi: "B'i títsu xi tijnahä espiritu yatu xi ts'e Ntíqaná ko niñu xi yatu: Be ni xi tín'ei. B'q incha tsu xutq nga tinchun tík'uin, tunga nk'ie nga basehe ja tsayai. **2**Tinchin ndai ko tjen nga'yíhín yjohi kintehé ni nga kuayá kjin. At'ahq tíbe nga najmi kixi tí'mikoj xáhi nginkun Ntíqaná.

3'Kui nga n'ekj'áitsjehen ri yjohi ko tsjénnki ni xi kik'qihí ko kinu'yáí, ko t'inchj'lqhä ri animaqhi. Tsa najmi kuiinchinndai, kjúáisehe xi nkú joyaha nku ndq ndyjé ko najmi chqai mí chubqha nga kjúáisehe. **4**Tunga tjíntujihín ri nanki Sardi k'ua xutq xi najmi incha kits'ín chuntí naqiyuhun. Kui xi k'úémakona nga ngjuq naqyun taba, q'tahq kui xi incha tjeheñ rä nga k'úémakona.

5'Xi ts'iín nganq, kui xi n'engja najyun taba kō najmi ts'in ndyjájna j'áíhín xujun má nga tjíntut'á j'áíhín xuta xi k'úentu tíf'un. Tu sa ní ts'inkié yjonq nga be xuta xu'bó nginkun Nq'minq kō nginkun ntítsjehe.

6'Xi tjen tjabqxínñju katasínñju ni xi títsuhu Espíritu xuta níñku!"

B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo níñku xi tíjña nanki Filadelfia

7'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúíhi ntítsjehe xuta níñku Filadelfia: "B'i títsu xi tsje kō naxu ni xi tsu, xi tíjñahq yubihi nda rei David, xi kjex'á kō najmi ch'a mahq b'échja, xi b'échja kō najmi ch'a mahq kjex'á:

8 Be ni xi tín'e. Chasei. Nginkuin tjetixana nku qnkjuq xi najmi ch'a mahq b'échja. Be nga najmi 'yún tjíhin nga'yún, tunga tín'etjusunní énnq ko tín'ekiei yjohi nga yaní. **9**Nd'qi ni xi ts'iín xuta sinagogaha ndanindoq, xuta tsank'á xi ntje judio tjeheq rq ts'ín ma mañq yjohó, ts'in kjuq yúhun rq nga incha ngjuqisinkúnch'int'ahi tu xi b'q ts'ín incha skuehe nga tjona ji.

10'Kich'atjói énnq nga kin'e chukjuqi. Kui nga an ts'inkj'a t'axíhin ra kjuqanima xi kj'uaí nistjin nga chjút'ayák'un ngayjee xuta xi tjín qsuntee, kjuqanima xi kj'uaí nga ngúsuhun qsuntee. **11**Kjúáí xatíá. Ndjá tisjnajin ni xi tíjñahi, tu xi najmi ch'a kjé'aha ri coronq xi ts'i.

12'Xi ts'iín nganq, kui xi ts'in ma yásjaihi níñkuhu Ntianq. Ndahqchí najmi ta kuitjunkihi yo. Kō k'uet'áhq j'áíhín Ntianq kō j'áíhín naxinantáha Ntianq, kui xi nanki Jerusalen tsetse xi Ntianá ts'iín nibájehen ndjiojmi jáñ. Ko ta k'uet'áhq j'áin tsetsená.

13'Xi tjen tjabqxínñju katasínñju ni xi títsuhu Espíritu xuta níñku!"

B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo níñku xi tíjña nanki Laodicea

14'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúíhi ntítsjehe xuta níñku Laodicea: "B'i títsu xi 'mi Xi Naxu, xi ma n'e s'ejijiín ni xi tsuya kō xi naxu ni xi tsu, xi kits'ínnakó Ntianá ni xi tjín: **15**Be ni xi tín'e. Ji xi nkú joyaha ntánijua xi ndaha najmi nch'án kō tq ndaha najmi sje. Tsa tu nch'áhan mahani kai, kō tsa tu sje mahani kai! **16**Tunga suk'íenní. Najmi nch'áin kō tq ndaha najmi sjei. Kui nga kuatetéhera. **17**At'ahq: An xi nchiná. Nda ts'ín tíjñá. Najmi chumi nihi xi ndyjat'ana, tibixín. Tunga najmi tímankjihín ri nga najmi tjíhin kjuqatsjo, kō nga najmi chumi ni chjihí rq ji, kō nga x'aín kō kai kō kisusti.

18'Kui nga b'q tíxihin ra nga ch'atsehi ni xi tjínna. Ch'atsei toonsine xi 'yún nda, tu xi kama nchináhani. Ch'atsei najyun taba xi kqmandyqai tu xi k'úé'mahani yjoninte kistihí xi títsjáhi kjuqasuba. Ch'atsei ntánki xi ts'iínnkihi tunkuin tu xi chqhani.

19'Ngayjeē xi tjona, kui xi si nchjakä ko tsjaniyáhqa. Kui nga tjen nga'yúhun ri yjohi ko t'inchj'qhā ri animqhi. **20**Chasei. An síjñā asti qnkjuō nga títs'inkjane. Tsa tjín xi kuint'ē ntqñq ko kjéx'á qnkjuō, an kjuas'en má tjíñña ko an kjíneqkä nichine ko kui kjinekona.

21'Xi ts'íin ngana, kui xi tsjantéhē nga k'úejnat'akona má nga batexuma xi nkú ts'íin an ja kits'in ngana ko tíijñat'aka Na'minq má nga batéxuma.

22'Xi tjen tjabaxínñju katasínñju ni xi títsuhū Espiritū xuta ninku!'

**B'i ts'íin tsakuchjíhi Jua xi nkú ts'íin
kin'etsjohō Ntianá ndjiojmi ján**

4 Askahan nga ja j'a ni xu'bí, qas'qi tsase ko kikie nku qnkjuq xi tjentixq nk'a ján. Ko ntq xi tjun kint'e, xi b'q ts'íin nu'yá xi nkú joyahā nga fane tjio, kui xi b'q kitsúna:

—Nibánji ei. Kuakuchjíhi ni xi tjíhin nga kama.

2Tq̄ kuihi chubō j'aijínna Espiritū ko kikie ndjiojmi ján xi kab'ejñā nga tibatéxuma. **3**Sénnistjihin xi kab'ejñā yo, kui xi b'q tjín xi nkú joyahā ndjiō tsjo k'un jaspē ko ndjiō tsjo k'un kornalinga. Ko sínkjántjaihī má kab'ejñā nku yejñq xi tibat'ai xi nkú joyahā ndjiō tsjo k'un esmeraldq. **4**Ko qndaihī má kab'ejñā kikie sa kan ñju jáchá xi tq̄ incha kab'entu, xi incha yja najyun taba ko coronā tqonsine tjíntu'áha.

5Má kab'ejñā xi tibatéxumoō tsitju nd'ich'on ko ntq xi xqáhqn kinu'yá ko janeya ch'on. Ko qnkjín xi tibatéxumoō titi yatu nd'i s'ekuyá. Kui xi tsuhū rq̄ espiritū xi yatu hq̄ Ntianá. **6**Ko qnkjín má kab'ejñā xi tibatéxumoō tq̄ kjijñā nku ni xi b'q tjín xi nkúhu ntáchak'un xi 'nq̄ xi nkúhu chutsín.

Andaihī má kab'ejñā xi tibatéxumoō tjíntu ñju xi tjíntu tík'un, xi kitsejnúhū rq̄ tunkun qnkjín ko qstun. **7**Xi tjuun b'q tjín xi nkúhu xa. Xi ma joho b'q tjín xi nkúhu turu. Xi ma jahan b'q tjín qnkjín xi nkúhu xuta. Ko xi ma ñjuhu b'q tjín xi nkúhu ja xi tífi tjen.

8Nga nkúnkú xi ñju tjíntu tík'uun jun maha tsjankha. Kitsejnúhū rq̄ tunkun kintehé ko qasunnk'ahq. Tū nku nga tíincha sehé nistjin nistjen nga b'q tíincha tsu:

Ntianá xi tsje, Ntianá xi tsje, Ntianá xi tsje.

Ntianá xi tjíhin nga'yún.

Kui xi y'ejña, tjíñña ko kj'uá.

9Xi ñju tjíntu tík'uun tíincha ts'ínkie yjohq̄ nga chánka xi tibatéxumoō, kui xi tjíñña tík'un tū nkjéhé ni. Tíincha benkjún ko tíincha tsjáhqa máb'achjíhī. Ko nk'ie nga b'q tíincha ts'íñ xi ñjuu, **10**jáchá xi kan ñjuu tíincha basinkúnch'int'ahq̄ nga títs'intsjohō xi tibatéxumoō, xi tjíñña tík'un tū nkjéhé ni. Tíincha b'entu coronahq̄ nginkun̄ nga b'i tíincha tsu:

11 Ji Ntiaxi Ntiani, ji xi tjehen ri nga chankjúhin ko nga s'ehi kjuachánka ko nga'yún.
At'ahq ji kin'endai ngayjee ni xi tjín.
 Kama mjehi, kui nga tjíhin ko kamandaha.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga Chutsqnkó
 tsakj'á xujun xi najmi ch'a mahq bakj'á**

5 As'qi kikie nku xujun, kui xi ntsja kixi y'aha xi tibatéxumoo. Kui xujun xi kin'entú nga jo ngabaha, ko tjichjanekoho rä yatu sello.
2 Kikie nku ntítsje xi 'yún tjíhin nga'yún, kui xi 'yún tinchja nga b'i títsu:

—¿Yá xi tjehen rä nga kjéntiya sello xi tjichjanekoho xujun ko kjéxínnka?

3 Tunga ndahá nku xi tjín ndjiojmi jáñ ko ndaha nku xi tjín qsunntee ko ndaha nku xi tjín kintehé t'anankiú najmi kamahq kikjexínnka xujun, ko tq ndaha najmi kamahq tsa tu tsasehè ni xi tjít'a. **4** Tu xí kikjíintaná nga najmi ch'a kamahq kikjexínnka xujun ko tq ndaha tsa tsasehè ni xi tjít'a.

5 As'qi b'q kitsúna nku ndqachá xi kan ñjuu:

—Najmi tu ch'í. Chqsei. Xa xi y'ahq rä ntjehé Juda, xi ntjehé David y'ahq rä, kui xi kits'ín nganq ko kámahq kjéntiya sello yatu xi tjichjanekoho xujun ko kjéxínnka.

6 As'qi qnkjín xi tibatéxumoo ko kamasehen xi ñju xi tjíntu tík'uun ko jachá xi kan ñjuu incha tsasinkúnch'int'ahq. Nga nkunkú incha y'a najní arpq ko tasq toonsine xi kitsehe ni xi sinjne. Kui niu xi bakúchji ni xi nchja xutq jehe Ntianá nk'ie nga nchjako Ntianá.

9 As'qi incha kise soon tsetse xu'bi:

Ji xi tjehen ri nga chjubéí xujun ko nga chjuntiyai selloho, at'ahq ji xi tsayai nga kin'e mahi chje.

Jníhi kich'atsehe ri Ntianá
 ngayjee tikká xutq xi tjín,
 xi kj'aí kj'aí én nchja,
 xi nibá tu má qntehé ni,
 ko xutq naxinantá xi tjín.

10 Kui xi kin'e mai nku naxinantá xi tibatexumaihi,
 kin'e mai já nq'mi xi ts'íintsjohó Ntianá.
 Incha kuatéxumahq qsunntee.

11 As'qi tsase ko kint'e ntqha nkjin nkjún ntítsje xi tíinchat'a qndaihi xi tibatéxumoo ko qndaihi xi ñju xi tjíntu tít'k'uun ko jáchá xi kan ñjuu. Tu ni xí 'yúhún nkjin incha maha. **12** Yún incha tinchja nga b'i tíincha tsu:

Chutsqankq xi kin'ek'ien tjehen ra
nga k'uaj xáhq nga kuatéxuma.
Ts'iinkjáihin kjuqanchiná,
kjuqankjintak'un ko kjuachánka.
Kui xi kama chankjún ko n'etsjoho.

13 As'qi kint'e ntqha ngayjee xi kits'ínnda Ntianá nk'a jáñ ko qsuntee ko kintehé t'anankiu ko qjin ntáchak'uun nga b'i incha kitsú:

Chutsqanko ko xi tibatéxumoo
n'etsjoho ko chankjún.
Kui xi s'ehe santaha tu nkjéhé ni
kjuachánka ko nga'yún xi tjín.

14 As'qi —jB'a katuma! —incha kitsú xi ñju xi tjíntu tít'k'uun.
Ko jáchá xi kan ñjuu incha tsasinkúnch'in ko incha kits'íntsjoho
Chutsqanko ko xi tibatéxumoo.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga ñju sello kichjux'á

6 Kikie nk'ie nga kikjex'á Chutsqanko sello xi tjuun ko kint'e nga kinchja nku xi ñju xi tjíntu tít'k'uun. Ntqha, kui xi nkú joyaha xi nkú ts'ín nu'yá nga faneya ch'on. B'i kitsú:

—jNibái!

2 As'qi tsase ko kikie nku ndje taba. Xi tjísuhun chü y'a nku ni xi s'eko yá. Kik'qihí nku coronq ko tsitju tu xi ts'iín nganqha.

3 Nk'ie nga kikjex'á Chutsqanko sello xi ma joho, kint'e nga b'i kitsú xi ma joho xi ñju xi tjíntu tít'k'uun:

—jNibái!

4 As'qi tsitju kj'qí ndje, nku ndje ni. Xi tjísuhun chü kits'ínkjáihin nku kichq chánka ko kik'qí xáhq xi má nga kjéxin kjuqjyu xi tjín qsuntee, tu xi ts'iink'iehen xinkjín xutq.

5 Nk'ie nga kikjex'á Chutsqanko sello xi ma jahan, kint'e nga b'i kitsú xi ma jahan xi ñju xi tjíntu tít'k'uun:

—jNibái!

As'qi tsase ko kikie nku ndje jma. Xi tjísuhun chü y'a nku nisuchúba. **6** Ajihin xi ñju xi tjíntu tít'k'uun kint'e nku ntq xi b'a kitsú:

—Nku nistjin xánta nku kilu tunijñu katijnehe, ko nku nistjin xánta jan kilu tu cebadq katijnehe. Tu xí chjihí katuma ni. Tunga najmi tu n'ekoní binu ko tq ndaha setiú.

7 Nk'ie nga kikjex'á Chutsqanko sello xi ma ñjuhu, kint'e ntqha xi ma ñjuhu xi tjíntu tít'k'uun nga b'i kitsú:

—¡Nibái!

8 As'qi tsase ko kikie nku ndje sine k'ien. Xi tjísuhún chū, kui xi 'mi Ngabaya ko tjénnkihi xi 'mi Antehe Xutq K'ien. Nga joo incha kik'qihí kjua nk'ie nga kjugachán, kjintiá, ch'in ko chū kjan xi tjín qsunntee incha ts'ínk'ienkoho nku tíkjá xutq qsunntee.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga kichjux'á selló xi ma uhun

9 Nk'ie nga kikjex'á Chutsánko selló xi ma uhun, kikie kintehé nqchan chje animaqha xutq xi kin'ek'ien ngat'ahq nga incha y'énijmí éhen Ntianá ko ngat'ahq nga tu nku kits'ínkiehé yjoho nga Jesu yjanki. **10** Yún incha kinchja nga b'i incha kitsú:

—Tsjení ji, Ndq Ntia, ko nqxu én xi bixín. ¿Nkjé n'ekokjuai xutq xi tjíntu qsunntee? ¿Nkjé n'ek'íechjí xi kits'ínk'ienyi?

11 As'qi incha kik'qihí najyun taba nga nkunkú. Tu chubahá nistjin incha kúya kik'ihin, santaha nkúhu nga kama ndjuú xkíhi xutq xi tq tjíhin nga n'ek'ien xi nkúhu nga kui, xi nts'e maha xinkjín xi tq tíincha yjankihi Jesu.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga kichjux'á selló xi ma juhun

12 Nk'ie nga kikjex'á Chutsánko selló xi ma juhun, tsase ko kama nku chón xi tu xí 'yúhún. Kama jma ts'íu xi nkú joyaha najyun xi jma sénsén. Ni kama sóo xi nkú joyaha jní. **13** Niñu xi tjín nk'a ján tsixuntu t'anankiu xi nkú ma nga bixuntu tu chjintéhé yá higuera nk'ie nga b'ésujnehe nku ntjo xi 'yún. **14** Xi nkú ma nga s'ekjoya xujun, b'q ts'ín kindyajin sén nk'a ján. Ko ngayjee naxiu ko xjo xi tjín qjin ntáchak'uun incha ngji t'axín.

15 Incha ngjik'ientu'má gya tixq ngijoo ko qjin naxiu já rei, já titjuun, já jun k'aku, já nchinóo, já i ko ngayjee xutq, xi ndqíhi yjoho ko xi musuhu xi kich'atsehe. **16** B'q incha kitsuhu jnáchóo ko ndjio naxiu:

—Tixuntunéni ko t'entu'máni, tu xi najmi skueheni xi tibatéxumoo ko tu xi najmi chahani kjugkjan chánkahq Chutsánko. **17** At'ahq ja kuichu nistjin nga ja kuakúchji kjugkjan chánkahq. ¿Yá xi kuichukjuahq ni xi kama?

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga xutq xi ntje Israel tjeñen rä kis'et'ahq chubqhq Ntianá

7 Nk'ie nga ja kama ni xu'bí, qas'qi kikie ñju ntitsje xi tijincha ndju nga ñju tíkjáha qsunntee. Kui xi tib'echjahq ntjo xi nibáha nga ñju tíkjahq qsunntee tu xi najmi tsjéhen ntjo qsun t'anankiu, tq ndaha qsun ntáchak'uun, tq ndaha qjihin yá xi tjín qsunntee. **2** Tq kikie kj'qí

ntítsje xi tínibáha má tju ts'íu. Kui xi j'ai tū xi k'úet'ahq rā chubaqha Ntianá xutq xi ts'e. Kui ntítsje xu'bí 'yún kikjintáyahq ntítsje xi ñjuu xi kik'qihí xáhqa xi má nga ts'íinkatsún t'anankiu ko ntáchak'uun.

3B'i kitsúhu:

—Najmi tū chumi nihi xi n'ohqo t'anankiu ko tq ndaha ntáchak'uun ko yá xi tjín. Nk'iehé nga ja s'et'ahq stjen chubaqha Ntianá xutq xi ts'e, nk'iehé nga kama k'úet'a ntsoo.

4Kint'e xkihi xutq xi kis'et'ahq chuba. Unchan ko yachán ñju mii kama ngayjee ntjehe Israel. **5B'i** tjín kamaha nga nkunkú ntje te joo: te jo mii xi ts'e Juda, te jo mii xi ts'e Ruben, te jo mii xi ts'e Gad, **6**te jo mii xi ts'e Aser, te jo mii xi ts'e Neftali, te jo mii xi ts'e Manase, **7**te jo mii xi ts'e Simeon, te jo mii xi ts'e Levi, te jo mii xi ts'e Isacar, **8**te jo mii xi ts'e Zabulon, te jo mii xi ts'e Kuse, ko te jo mii xi ts'e Benjamin.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga tū xí nkjhíhín
xutq incha tsitjujin kjuqñimq chánkoó**

9Nk'ie nga ja kama ni xu'bí, qslai tsase ko kikie nkjin nkjún xutq. Ndaha ncjmi ch'a ma b'éxkihi. Ngayje tíkjá xutq xi tjín qsuntee niu, ngayje tíkjá ntje, ngayje tíkjá nanki ko ngayje tíkjá én. Tíincha ndju qnkjín xi tíbatéxumoo ko nginkun Chutsqenko. Najyun taba incha yja ko xkjén incha y'a.

10'Yún tíincha kjintáya nga b'i tíincha tsu:

¡Nkuhú Chutsqenko ko Ntianá xi tíbatéxumoo,
kui xi ts'ínk'an kiná!

11Ngayjee ntítsjee xi tíincha ndju qndaihi má kab'ejña xi tíbatéxumoo, qndaihi jáchá xi kan ñjuu ko xi ñju xi tjíntu tík'uun, incha kingjénsten qnkjín nga incha kits'íntsjoho Ntianá. **12B'i** incha kitsú:

¡B'q tjín!

N'etsjoho ko tjíhin kjuqchánka Ntianá,
be nkú ts'ín ts'ínnkjink'un ko 'bqihí máb'qachjíhi,
yankjún ko bakúchji nga'yúhun santaha tū nkjéhé ni.
¡B'q katuma!

13As'lai nku ndachá xi kan ñjuu kingjásjaiyaná:

—¿Yá xutqha xi yja najyun taboo? ¿Má incha kanibáha?

14—Ji xi yai, Ndq Ntia —kixihin.

As'lai b'i kitsúna:

—Kui xi incha kikie kjuqñimq chánko. Jníhi Chutsqenko incha kits'ín tabako no nga tsané najyuhan. **15**Kui kjuqha nga tíincha qnkjín Ntianá xi batéxuma ko nistjin nistjen tíincha ts'íntsjoho aya ninkuhun. Xi tíbatéxumoo kuhun xutq xu'bí aya ante nkjúhun. **16**Najmi tq skuehe kjintíá ko tq ndaha najmi tq xintá kámaha rā.

Najmi tə ts'iínchjahən rə ts'íu kə najmi tə ts'iínstihə rə nubóo.

¹⁷ At'ahq Chutsaqna xi tə tibatéxumoo, kui xi ndə bastu xi kúnntahə kə ngjuaiqohə má tjín ntánijua xi ts'ínk'íéntu tít'uhun xutə. Ntianá ts'iínxijnu ntánkun nga nkúnkú.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nk'ie nga kichjux'á sellə xi ma yatuhu

8 Nk'ie nga kikjex'á Chutsaqna sellə xi ma yatuhu, as'qi kis'e jyu jyu ndjiojmi jáñ nkú rə ma masen orə. ²Kikie ntítsje xi yatuu xi tíñcha ndju nginkun Ntianá. Kui xi kik'qihə yatu tjio.

³ As'qi j'ai kj'qí ntítsje. Ankjín nqchan chje j'ai sinjña. Nku ni toonsine xi má nga tisún ni xi sinjne y'a. Kik'qí nkjúhun ni xi sinjne tu xi tsjáhə rə chje Ntianá qsun nqchan chje toonsine xi kjíñna qnkjín xi tibatéxumoo. Kui niu kits'íntijinkohə ni xi nchja ngayjee xutəhə Ntianá nk'ie nga incha nchjəko. ⁴Y'ahá ts'íhin ntítsjee ni xi titiyá ni xi sinjne nk'ie nga ngjisehe Ntianá ntəhə ni xi sinjne kə ni xi incha nchja xutəhə Ntianá nk'ie nga nchjəko. ⁵As'qi jakj'á ntítsjee təbəhə ni xi sinjne kə kits'íntsehe x'í xi tjíntusún nqchan chje. Asuntee kikjaníkj'asún niu. As'qi janeya ch'on, xqáhən kama, tsat'ai nd'ich'on kə kama chón.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nk'ie nga jane ñju tjio

⁶Incha y'énda yjoho ntítsje xi yatuu xi má nga incha ts'iínkjane tjioho. ⁷Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi tjuuñ. As'qi kichjanikj'a qsun t'anankiú ts'í ndjio kə nd'í xi kin'etjjinkohə jní. Kití nku tikká t'anankiú kə nku tikká yá xi tjín ko ngayjee jní xi tjín.

⁸Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma joo. As'qi kichjanikj'ajin ntáchak'uun nku ni xi b'q tjín xi nkú joyaha nku naxi chánka xi titi. Jní kama nku tikká ntáchak'uun. ⁹K'ien nku tikká xi tjíntu tít'un qjin ntáchak'uun kə kin'ekje nku tikká yábarku xi tjín.

¹⁰Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma jaq. As'qi j'aikijne nku niñu chánka xi titi xjo xjo. Kits'ínkatsún nku tikká ntáje kə ntá tixq xi tjín. ¹¹Sja 'mi niñuu. As'qi nku tikká ntá xi tjín kama sja. Tu ngat'ahq nk'ie nga kama sja ntóo tu xi nkjíhín xutə k'ien.

¹²Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma ñjuu. As'qi nku tikká ts'íu, sóo kə niñuu kin'ekatsún. B'q tjín niu xi kis'ejyún. Nk'ie nga incha kits'ín ndzjen niu nku tikká nistjiuñ najmi tə kama ndzjehēn rə kə tə nku tikká nistjen najmi tə kama ndzjehēn rə.

¹³As'qi tsase kə kint'e ntəhə nku ja xi tífi tjen. 'Yún tíintáya nga b'i títsu:

—¡Kjuanímq nibá! ¡Nimq rú ts'íhin xutə xi tjíntu qsuntee nk'ie nga kjuané tjo xingisoo xi ja ma ma incha ts'iínkjanehē ntítsje xi jan xi ndyjat'oo!

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nk'ie
nga jane tjio xi ma uun**

9 Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma uun. As'qi kikie nku niñu xi nibaha nk'a ján nga j'aikijne qsunntee. Kik'qihí yubihí tixá nqñka xi tjen t'anankiu. **2**Kikjex'á tixá nqñko ko yo tsitjunji ninti xi nkú joyaha ninti xi bitjuhu nku orno chánka. Kits'ín jyun ts'íu ko nk'oo.

3Ajin ninti incha tsitjuhu chjubq xi incha j'aitsesúhun qsunntee. Incha kik'qihí nga'yún xi nkúhu nga'yún xi tjihin chándayá ch'onk'un xi tjín qsunntee. **4**B'q kik'ihin nga najmi incha ts'ínkatsún jná xi tjín t'anankiu ko tq ndaha nku ni xkfén xi tjín ko tq ndaha nku yá. Nku tutuhú xutq xi najmi kis'et'ahq stjen chubqha Ntianá xi kama incha ts'íin'uhun.

5Najmi kik'qihí kjuq tsa ts'íink'ien xutq. Tu b'ahá kik'ihin nk'ie nga tu uhún sá tsjáhq kjuanima xutq xi kjinehe. Kjuanima xi tsjá chu b'q joyaha xi nkú ts'ín kjineya má kjinéná chándayá ch'onk'un xi tjín. **6**Kui nistjiun kuangisjai ngabayoo xutq tunga najmi sákúhú rq. Kama mjehé nga kuayá tunga ngujuai t'axihín ngabayoo.

7B'q k'un chjubo xi nkú joyaha ndje xi kis'enda nga ngujuai kjuachán. B'q k'un corona toonsine k'un ni xi incha tjíntu'áhq. B'q k'un qnkjín xutq k'un qnkjín. **8**B'q k'un ntsjaha xi nkúhu ntsjaha jminchjín. B'q k'un ni'yun xa k'un ni'yun. **9**B'q k'un kichq k'un ni xi kijnuhu 'mehé. B'q ts'ín faneya tsjankahq xi nkú ts'ín faneya nkjin nkjún yá xi fiko já juun nk'ie nga incha fi kjuachán. **10**B'q k'un nits'in chándayá ch'onk'un k'un nits'in chu. Tq tjihin na'yá ch'onk'un. Ni ch'onk'un xi tjihin nits'in nga ts'íin'uhun xutq un sá chukjuahq niu. **11**Ntítsje xi tíjna qayahq tixá nqñko, kui xi batéxumahq chjubo. Abadon 'mi ntítsjee nga én hebreo, ko nga én griego Apolion 'mi. "Xi ts'ínkatsún ni" tsuhu rq j'áihin.

12J'a kjuq'un xi tjuun, tunga ndyjahá sa jo.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nk'ie
nga jane tjio xi ma juun**

13Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma juhun. As'qi kint'e nku ntq xi nibaha kamasehen ndjiq xi nju xi tjíntut'á nqchan chje toonsine xi kijna nginkun Ntianá. **14**B'i kitsúhu ntítsje xi ma juhun xi y'a tjio:

—N'e ndqihí nga njuu ntítsje xi tjíntut'á 'yún qndai ntáje chánka Eufrate.

15As'qi kin'e ndqihí ntítsje xi njuu, tu xi nku tikká xutq xi tjín qsunntee incha ts'íink'iehen. At'ahq ja b'q ts'ín tjinda nga kui xi b'q incha ts'íin kui chubo, kui nistjiun, kui sóo ko kui núu. **16**Kint'e xkihi já jun xi tjíntusuhun ndje. Jo unchan miyoón maha.

¹⁷Kikie ndje ko xi tjíntusúhun, xi nkúhu tsa nchini kik'qina nga kama chjina niu. Kichaq xi kjijnu 'mjehe, ni xi nkúhu nd'í, su xi nkúhu ndjio tsjo k'un safiro ko sine xi nkúhu sufri. B'a k'un nintaku xa k'un nintaku ndje. Nd'í, ninti ko sufri bitju ts'a. ¹⁸Tu ngat'ahq nga jaan kjuq'un xi kitsjá chü nku tikká xutq xi tjín qasuntee k'ien. Nd'iu, ninti ko sufri xi bitju ts'a chü b'a kits'iun. ¹⁹Ts'a ko nits'in chü xi ch'onk'un. Nits'in chü b'a k'un y'e k'un, xí yjahá nintaku. Kui niu xi ts'ín'unkohó ra xuta.

²⁰Tunga xutq xi ts'anikiu, xi najmi kits'ínk'iehen kjuq'un xu'bí, najmi incha ngjikj'áhq ra animaq ko tq ndaha najmi y'entu ni xi incha kits'ín. Tu nku kits'íntsjohó ra jánindooq ko ntia xi kits'índakoho toonsine, toontaba, kichaq, ndjio ko yá. Najmi ma chjihí niu, tq ndaha najmi nt'í ko tq ndaha najmi ma fi. ²¹Tq ndaha najmi incha ngjikj'áhq ra animaq xutq xu'bó ngat'ahq nga anima incha ts'ínk'ien, tj'e incha ts'ín, chubqa fantukohó xinkjín ko ndyjé incha ts'ín.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua ntítsje xi y'a xujun

10 As'qi kikie kj'qí ntítsje xi tjenjin ninti. 'Yún nk'a tjen. Ndjiojmi ján nibajehen ko nku yejñq síntjaihi. Xi nkúhu ts'íu b'a ts'ín tibat'ai ankjín, ko sjai xi nkúhu yásjai xi titi. ²Kjiya ntsja nku xujun ichí xi kabix'á. Tsasíjñasun sjai kixi ntáchak'uun ko sjai skjún tsasíjñasun t'anankiu. ³As'qi 'yún kikjintáya ko kinu'yá ntahq xi nkú ts'ín nu'yá ntahq xoo nga kjintá. Nk'ie nga kikjintáya, yatu niyá janeya.

⁴Nk'ie nga janeya yatu niyoo, ja títs'inntá kai, tunga kint'ená nku ntq xi nibaha ndjiojmi ján xi b'a kitsúna:

—Najmi tu kayahq ni xi kuatsú ch'on xi yatu. Najmi tu b'et'ai.

⁵As'qi kingjénnk'a ntsja kixi ntítsje xi nku sjai síjñasun ntáchak'uun ko xi nku sjai síjñasun t'anankiu. ⁶Kits'ínkie xi tijna tít'unkjéhé ni, kui xi kits'índaa nk'a ján ko ni xi tjín nk'a ján, xi kits'índaa t'anankiu ko ni xi tjín t'anankiu, xi kits'índaa ntáchak'uun ko ni xi tjín ntáchak'uun. B'i kitsú ntítsjee:

—Ja najmi tq k'ugandayahq ra. ⁷Nistjin nk'ie nga ts'iinkjane tjioho ntítsje xi ma yatuuhu kuitjusun ni xi y'éjña 'ma Ntianá. B'a kama xi nkú nga ts'ín kitsúya titjuhun já profeta xi ts'e.

⁸As'qi tq kinchjakohó ngáhana ntq xi kint'e, xi nibaha ndjiojmi ján. B'i kitsúna:

—T'in ko chjúbéi xujun xi kabix'oo, xi kjiya ntsja ntítsje xi síjñasun ntáchak'uun ko xi síjñasun t'anankiu.

⁹Kui nga b'a ngji xihin ra ntítsjee nga tsjáhana xujun ichíu. As'qi b'i kitsúna:

—Chjúbéi ko chinei. Xi nkúhu ntsjén kama aya tsu'bai niu, tunga aya kants'ai sja kama.

10 As'qi jakj'a xujun ichí xi kjiya ntsja ntítsjee ko kikjíne. Xi kama aya tsu'bá xi nkúhu ntsjén. Tunga nk'ie nga ja kitujen, sjá kama aya qants'á. **11** As'qi b'q kik'inna:

—Tjíhin nga tā kuixínya ngáha ri xutq ni xi Ntianá ja kits'ínkinchja já profetq. Kuixínyaai ni xi Ntianá ts'iinko xutq xi tjín tu má nankihí ni, tu má antjehé ni, xi nchja tu má éhén ni ko já rei.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua jo já xi
kits'ínie yjoho nga Jesu yjanki**

11 As'qi kik'aina nku yá xá xi ch'achubaqo ko b'i kik'inna:

—Tisíntjein. Ch'achubaqi ninkuhu Ntianá ko nachan chje. T'exki nkú tjín maha xi incha ts'íntsjoho Ntianá yo. **2** Tunga najmi tu ch'achubaní qnte xi tijña nqtsihin ninku, qt'ahq xutq xi najmi be Ntianá ja kik'ahi kui qntee. Kui xi incha kuqsinne nga ts'iinkatsún nanki jee yachán jo sá tjíhin. **3** Ts'inkjá jo já xi k'uéjña chji nga yjankina. Incha ngjuq najyun kfe ko kuinchja ngajonq nku mií ko jo unchan ko cháte ko te nistjin.

4 Kui já xi joo, kui xi nga joo yá olibo ko nga joo ni xi s'etísun nd'í xi tijincha nginkun Ndq Ntiaqha qsunntee. **5** Tsa tjín xi mjehe ts'iín'uhun xi joo, ts'a kuitjuhu nd'í xi k'üeti ngayjee já kontrahq. B'q ts'ín kuayá tu yáhá ni xi mjehe incha ts'iín'uhun. **6** Kamahq k'uéchja nk'a ján tu xi najmi tā k'üha ts'í xi nkú tjín nistjin kqmahq nga incha kuinchja éhen Ntianá. Ko tā kqmahq jní ts'iín ma ntániyuq ko kqmahq tsjáha kj'ái kj'ái kjuq'un qsunntee tu xi nkú tjín niyá mjehe rä nga b'q incha ts'iín.

7 Nk'ie nga ja kama ndjuúhu já xi joo nga k'üenijmí, as'qi chü xi kuitjunji tixq nankó kjaánko jóo. Ts'iín nganqhq ko ts'iink'ien. **8** S'entu yjoninte k'iehen aya niyátéhé nanki chánko má tā kis'et'a kruu Ndq Ntiaqha. Kui nankiu xi nanki Sodomq ko qnte Egipto chubahq nga nkuhú n'e makó chubaya. **9** Jan nistjin masen kqmahq nga incha kuqsehe yjoninte k'ien xutq xi tjín nkú tjín nanki xi tjín, nkú tjín maha ntjehé xutq xi tjín, nkú tjín maha xutq xi nchja tu má éhén ni, ko nkú tjín qnte má nga tjíntu. Najmi tsjánte nga incha s'eyanji yjoninte k'ien. **10** Tsjo kqmahq xutq xi tjíntu qsunntee ngat'ahq ngabayaha. S'ehé kjuqtsjo ko b'i ngján tsjáha xinkjín ni, qt'ahq kjuqsti kitsjáha xutq xi tjíntu qsunntee já profeta xi joo.

11 Tunga nk'ie nga j'a jan nistjin masen, Ntianá kits'ínk'íentu tík'un ngáha rä. Incha tsisintjen ngáha, ko tu ni xí incha kitsankjúhún ngayjee xi kikiehe. **12** As'qi incha kint'é nku ntq xi 'yún kinchja, xi nibaha ndjiojmi ján nga b'lí kitsúhu:

—jNibánjiu ei!

As'qi nku niñti ngjinjikohó ndjiojmi ján ko kikiehe xutq kontrahq.

13 Tā kuihi chubo kama nku chón xi tu xí 'yúhún. Nku tíkjá nankiu

je. Yatu miij xuta kits'ínk'iehen chóon. Xuta xi ts'ankihi yjoho tu ni xí incha kitsankjúhún. Incha kits'ínk'ie yjoho nga chánka Ntlaná xi tíjña ndjojmi ján.

14 J'a kjuanima xi ma joho, tunga jahá nibá tiña xi ma joon.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua ni xi kama
nk'ie nga Jane tjio xi ma yatuhu**

15 Kits'ínk'jane tjioho ntítsje xi ma yatuhu ko kinu'yá ndjojmi ján nkjin ntq xi 'yún kinu'yá nga b'i incha kitsú:

Má tsatéxuma xuta,
Ntlaná ko xi kits'ín nibá ngajoho
ja tíincha batéxuma yo nd'qi.

Kui xi kuqtéxuma santaha tu nkjéhé ni.

16 Jáchá xi kan njuu xi tjíntu nginkun Ntlaná incha kingjénsten ko kits'íntsjohu Ntlaná. **17** B'i incha kitsú:

Tí'baihi máb'qchjíhi ji, Ntlani xi tjíhin nga'yún,
Ntlani xi tíjña ko y'ejña.
At'ahq ja tín'echjéin nga'yún chánka xi ts'i,
ko ja kuach'atuts'ihin nga tíbatexumai.

18 Kama kjahqn naxinantá xi tíjín qsunntee,
tunga jahá kuichu nistjhin kjuakjan chánkahi,
chubq nga kamah kjuu xuta xi k'ien.
Ko k'uaihi chjí xi sakúhu xuta xi ts'i,
já profetq ko xuta xi naxu kits'ín,
ngayjee xi bekjúhin,
xi ihi ko xi xixihi.
N'ekje xi ts'ínkatsún qsunntee.

19 As'qi tsix'á ninkuhu Ntlaná xi síjña ndjojmi ján ko kiya qya ninku kaxq tsje xi bakúchji ni xi y'endako Ntlaná xuta xi ts'e. Tsat'ai nd'ích'ón ko xaqáhq kama. Janeya ch'ón, kama nku chón, ko 'yún kik'a ts'í ndjio.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nku
taqchjuún ko nku chuyatuku**

12 As'qi kama chji ndjojmi ján nku ni chánka xi tsakúchji ni xi kama. Kiya nku taqchjuún xi kingja ts'íu xi nkúhu x'ótji. Sóo kis'ejña kinte tsuku ko tjin'ahq nku coronq xi te jo niñu tjíhin. **2** Ntí y'a ko chijintihi ntíu tíkjintáyako nga un tíbehe.

3 Taq kama chji ndjojmi ján kqí ni xi tsakúchji ni xi kama. Kiya nku ye chánka xi ni. Yatu maha nintaku ko te ndjiqha. Nga nkúnkú nintaku nkúnkú coronq tji'ahq. **4** Nits'in kikje'yúnkoho nku tjikjá niñu xi tjin nk'a ján ko kikjaníkj'ajen qsuhu tanankiu. Tsasín'yún chuyatuku nginkun taqchjuún xi ja ma tsíhín ntíhi tu xi kjinhe ntíu nk'ie nga tsín.

5 As'qi nku ntíx'in kitsihin tachjúun. Kui xi tjíhin nga ndjá kuatéxumahá ngayjee qaxinantá xi tjín asuntee. Tunga kichju'áhá rä ntíhi tachjúun. Má b'ejña Ntianá nga batéxuma njji s'ejña ntíu.

6 As'qi ante kixiu njji tachjúun nga tsanka. Má y'endahá Ntianá nku ante njji, tu xi yo n'ekjéhen nku mii ko jo unchan ko cháte ko te nistjin.

7 As'qi kama nku kjuqchán ndjiojmi já. Ntitsje Miguel ko ntitsje xi tjenkohó incha kikjánko chuyatuku. Kikján chuyatuku ko ntitsje xi tjenkohó. **8** Tunga kits'ínndyjahá ko najmi tq kis'ehe rä ante ndjiojmi já. **9** Tsich'onsje chuyatuku chánkoo, kui xi ye choo xi 'mi ndqñinda ko xi tq 'mi ya Satana, xi b'anqchahá ngayjee xutq xi tjín asuntee. Kui ko ntitsjehé kichjaníkj'ajen asuntee.

10 As'qi tu xí 'yúhún kinu'yáhá nku ntq xi kint'e ndjiojmi já. B'i kitsú:

—Nd'qi kuats'ínk'anki Ntianá xutq xi ts'e, kuakakúchji nga'yúhún ko nk'ie nga kui batéxuma. Xi kits'ín nibá Ntianá^b tibatéxuma. At'ahá ja kuich'onsje xi batéjéne já nts'eé. Kui xi nistjin nistjen batéjénehe nginkun Ntianá. **11** Ngat'ahá jníhi Chutsánko kuats'ín ngangha já nts'eé, at'ahá kuats'ínkie yjoho nga yjanki Jesu. At'ahá najmi incha kitsankjún nga kuayá. **12** Kui nga n'etsjohonu xi tintsuboó ndjiojmi já, tunga nímq rú n'ehenu jun xi tintsuboó asuntee ko qjin ntáchak'uun. At'ahá kaf'ajjénk'unnu ndqñindoo. 'Yún kjan tímaha at'ahá be nga chuba nistjin tijnahá.

13 Nk'ie nga ja kikie chuyatuku nga ja kichjaníkj'ajen asuntee, as'ai tsanka tjsennki tachjuún xi kitsihin ntíx'jun. **14** Tunga johó tsjanka ihi ja kik'qihí tachjúun tu xi kama ngujuai tjéhen ante xi tijnahá ante kixiu. Ngji t'axín kjihin ye ante má nga kin'ekjén jan nú masen tjíhin. **15** As'qi ts'a chuyatuku tsasje xi nkúhu nku ntáje, tu xi kui ntóo kjébefehe rä tachjúun. **16** Tunga t'anankiuhú tsasinkohó tachjúun. Kitsjen nku tixq má nga jas'en ntáje xi ts'asje ts'a chuyatuku.

17 As'qi tu xí kama kjahán rä chuyatuku ngat'ahá ni xi kamoq ko ngji kjánko ntje xi tjihin tachjúun, kui xutqha xi f'átjo kjuatéxumahá Ntianá ko tu nku kits'ínkiehé yjoho nga Jesu yjanki. **18** As'qi njji sinjña chuyatuku andai ntáchak'uun.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua chü xi tsitujín ntáchak'uun

13 As'qi kikie nku chü xi tsitujín ntáchak'uun. Yatu maha nintaku ko te maha ndjiahá. Nga nkunkú ndjiahá nkunkú corona tjíntu'áhá, ko nga nkunkú nintaku nku j'áin xi najmi sasihin Ntianá tjít'ahá. **2** Chü xi kikie b'q tjín xa sine tjín, ko b'q k'un sjai xi nkúhu sjai chü oso, ko ts'a b'q tjín ts'a leon tjín. Chuyatuku

^b 12:10 "Xi kits'ín nibá Ntianá" tsuhu rä "Cristo".

kikjanínk'a chü xu'bø nga kitsjá xáhq. Y'éjña titjun ko chánka kits'ín ma. ³B'q tjín xi tñ xí kin'e'uhún rø nku nintakú tjín, tñnga kin'enkihi rø má nga kin'e'uhun. Ngayjee xutq qsunntee incha kama nkjúhun ko kitsjennkíhi chü. ⁴Incha kits'íntsjoho xutq chuyatuku, qt'ahq kitsjá xáhq chü xinkuu nga kui xi kuqtéxuma. Ko tq incha kits'íntsjoho chü xinkuu. B'i incha kitsú:

—Najmi tjín sa kj'aí xi nkúhu chü. ¿Yá xi kama kjqánkohó?

⁵Kik'qintehé chü nga nk'a k'uasje yjoho ko nga najmi skuenkjún Ntianá nga kuinchja, ko kik'qihí nga yachán jo sá kuqtéxuma. ⁶As'qí chü najmi kikienkjún Ntianá nga kinchja. Ch'on kitsúhu Ntianá ko ante xi má nga tijna Ntianá ko ngayjee xi tjíntu ndjiojmi jáñ. ⁷Tq kik'qintehé nga kjqánko xutq jehe Ntianá ko nga ts'iín nganahq. Tq kik'qihí nga kuqtéxumahq nkú tjín maha ntjehé xutq xi tjín, nkú tjín nanki xi tjín, nkú tjín maha xutq xi nchja tñ má éhen ni ko nkú tjín ante má nga tjíntu. ⁸As'qí incha kits'íntsjoho chü ngayjee xutq xi tjín qsunntee xi najmi tjíntunt'á j'áihin xujun xi ts'e Chutsqñka xi kin'ek'ien. At'ahq kintehé ni nga kamanda qsunntee xujuhun Chutsqñko tjíntut'á j'áihin ngayjee xi k'úéntu tikk'uun. Kui xi najmi incha kits'íntsjoho chü.

⁹Xi tjen tjabaxíñju katasínñju. ¹⁰Xi tjíhin nga ngjuqinijé, kui xi ngjuqinijé. Xi tjíhin nga n'ek'ienkohó kichq, kui xi kichq kuayáha. Kui nga tjíhin nga ts'iín chukjuqha xutq jehe Ntianá ko ndjá kuinchajin ni xi s'ejihin.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua chü xi tsitju t'anankiu

¹¹As'qí kikie kj'aí chü xi tsitju t'anankiu. Jo maha ndjiahq. B'a k'un ndjio xi nkúhu ts'e chutsqñka, tñnga b'qhá ts'ín nchja xi nkúhu chuyatuku. ¹²Ngajoho chü xi tjuun batéxuma. Kits'ín chi nga xutq xi tjíntu qsunntee incha ts'iíntsjoho chü xi tjuun, chü xi kin'enkihi má tñ xí uhún rø. ¹³Kits'ín kjuqñkjún chánka chi, santaha kits'ín nibájen nd'í qsun t'anankiu nginkun xutq. ¹⁴Nga'yún xi kitsjáhq chü xi tjuun ts'anqchqkohó rø xutq nginkun chü xi tjuun. Kits'ín kjuq'yúhun rø xutq nga ts'iínnda nku sénnistjihin chü xi tjuun, tñ xi chqñkjúhun xi najmi k'ien nk'ie nga tsichaya.

¹⁵Kik'qintehé chü xi ma joho nga ts'iínk'íejña tikk'un sénnistjihin chü xi tjuun, tñ xi kuinchjaha sénnistjiun ko ts'iín nga n'ek'ien ngayjee xi najmi ts'iíntsjoho. ¹⁶Ko kits'ín chü xi ma joho nga s'et'ahq chubq ntsja kixi ko a rø stjen ngayjee xutq, xi ihí ko xi xixihi, xi nchiñáhá ko xi x'qhan, xi ndqíhi yjoho ko xi najmi ndqíhi yjoho. ¹⁷Kits'ín nga najmi ch'a kama k'uqtsé ko a rø kama kuatéña tsa mí nihi, tsa najmi tjíhin chubqha chü ko tsa j'áihin chü ko a rø xkihi j'áihin chü.

¹⁸Kui ni xu'bí xi machjéhen kjuqñkjintak'un. Xi mankjihin kat'asje xkihi chü, qt'ahq xkihi j'áihin ndqhá niu. Jun unchan ko cháte ko tj'ion nku niu.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua já xi Ntianá
kits'ínkjas'ehen yjoho**

14

As'qi tsase kó kikie nga Chutsankó síjñasun qsunntu tjenki Sion. Tíinchat'ahq unchan kó yachán ñju miij xutq xi tjíntut'ahq stjen j'áihin Chutsankó ko j'áihin Na'mihí Chutsankó. ²Kint'e nku ntq xi nibaha ndjiojmi ján. Janeya ntq xi nkú ts'ín faneya ntáje nga ma 'yún kó xi nkú ts'ín faneya ch'on. B'a tq ts'ín jane ntq xi kint'e xi nkúhu nkjin nkjún arpá xi tín'ekjane.

³Nginkun xi tíbatéxumoo kó nginkun xi ñju xi tjíntu tít'uun kó nginkun jáchá xi kan ñjuu, tjín xi tíincha se nku soón tsetse. Najmi ch'a tímahq soón xu'bó, nku tutuhú xi unchan kó yachán ñju miij xi tsitujin qjihin xutq qsunntee. ⁴Kui xi najmi incha kits'ínsi yjoho tsa jminchjín kikjantuko, at'ahq najmi y'entuko chjuún. Tsuhu rq nii nk'ie nga najmi incha kits'íntsjoho kj'qí ntia. Incha yjankihí Chutsanko tu má nga tífhí. Kui xi kis'echjíntjai qjihin xutq xi tjín. Kui xi t'baqihí Ntianá kó Chutsankó nga chje xi tjun tíincha n'e ma. ⁵Ndaha nku én tsank'á najmi incha kinchja, at'ahq kui xi je nginkun Ntianá.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga
incha kinchja jan ntítsje**

⁶As'qi kikie kj'qí ntítsje xi tsú'ba tjen nk'a ján nga nibáko én nda tsuhu Ntianá, kui xi tó nkjéhé ni chjíhi rq. Kui xi s'enijmíhi xutq xi tjíntu qsunntee, nkú tjín nanki xi tjín, nkú tjín maha ntjéhe xutq xi tjín, nkú tjín maha xutq xi nchja tu má éhén ni ko nkú tjín ante má nga tjíntu. ⁷'Yún kinchja ntítsjee nga b'i kitsú:

—Chankjún Ntianá kó n'ekio yjonuu nga kui xi chánka, at'ahq ja kuichu chubqá nga ts'iinkokjua xutq. N'etsjohoo xi kits'índaa nk'a ján kó t'anankiu, ntáchak'uun kó ntá tixq xi tjín.

⁸As'qi nku ntítsje xi ma johan b'i kitsú:

—Ja kuan'ekje, ja kuan'ekje nanki chánka Babiloniá. Kits'ín ch'i ngayjee xutq, tó xi tó mí ni ch'onk'uhún ni incha ts'iín xi nkú tq ts'ín kui.

⁹As'qi nku ntítsje xi ma jahan b'i kitsú:

—Tsa tjín xi ts'iíntsjoho chü kó sénnistjihin ko tsjánté nga s'et'ahq chubqahq stjen kó tsa ntsja, ¹⁰kui xi tjíhin nga ts'iínkjáinyjehé kjuakjan chánkahq Ntianá. B'a kqmahq xi nkú maha xi 'yún 'bi xán xi najmi kichjujehen nga'yúhun. Ndí kó sufri k'üaqikoho rq kjuanimq nginkun ntítsje jehe Ntianá kó nginkun Chutsankó. ¹¹Ndaha tsa mí yjehe najmi kqmandyjaya nintihí ndí xi tsjá kjuaq'un. Ndaha nku nistjin kó ndaha nku nistjen najmi ts'iínkjáíya xi ts'iíntsjoho chü kó sénnistjihin kó xi ts'iínkjáihin chubqahq j'áihin. ¹²Kui nga tjíhin nga ts'iín chukjuqha xutq jehe Ntianá, xi f'átjo kjuatéxumahq kó s'ejihin Jesu.

13 As'qi kint'e nku ntq xi nibaha ndjiojmi jáñ nga b'lí kitsúna:

—T'et'ai ni xu'bí: “Nd'qí tib'atuts'inhin rq nk'ie nga nda tjín ts'e xuta xi kuqyá nga s'ejihin Ntianá!”

Ko b'lí titstu Espiritu:

—Johon, b'q tjín. Kui xutqha xi incha ts'iinkj'áya qt'ahq ndjá xá xi incha kits'ín. Ntianá tsjáha chjíhi xuta xu'bo ngat'ahq ngayjee ni nda xi incha kits'ín.

B'lí ts'ín tsakuchjíhi Jua nkú ts'ín kichjusítjen chqhqn qsuntee

14 As'qi tsase ko kikie nku ninti taba. Asun nintiú tijñasun nku xi b'q tjín xi nkúhu Ntihí Ndax'iun tjín. Tjí'ahq nku coronq toonsine. Kjiya ntsja ya nku kichq yjo xi n'echjén nga ti tuniñu. **15** As'qi ninku tsitjuhu kj'qí ntítsje ko 'yún kinchq nga b'lí kitsúhu xi tijñasun nintiú:

—Ja kama chá ni xi tjíntje qsuntee. Kichqhi tichákohoni niu ko ch'atjói, qt'ahq ja kuichu chubq nga ch'atjó chon.

16 As'qi xi tijñasun nintiú kichqha tsatekoho ni xi tjíntje qsuntee ko j'áya chqhqn.

17 Ninku xi síjña ndjiojmi jáñ tq tsitju kj'qí ntítsje xi tq y'a nku kichq yjo. **18** Ko naçhan chje tq tsitju kj'qí ntítsje xi batéxumahq nd'íu. Kui xi 'yún kinchq nga b'lí kitsúhu xi y'a kichq yjoo:

—Kichq yjohi tichákjkohoni éhen tuntsqajé xi tjín qsuntee, qt'ahq ja chubqha nga stí tuntsqajée.

19 As'qi kichqha ntítsje tsatekoho tuntsqajé xi tjín qsuntee ko kits'ínj'a má nga ts'íonnki tuu, kui xi tsuhu rq má nga s'ejña chji kjuakjan chánkahq Ntianá. **20** Kits'ionnkí tuntsqajée nqtsihin nankiu, tunga tu jníhi kitju. Xi nkú rq ma nku metru masen kama nga nankahq jníu ko jan rq unchan kilometru kama nga tayáha.

B'lí ts'ín tsakuchjíhi Jua yatu ntítsje xi incha y'a kjuqanímq xi fekuhu

15 As'qi kikie ndjiojmi jáñ kj'qí ni chánka xi ma nkjúnná, xi tsakúchji ni xi kqma. Yatu ntítsje kikie xi incha y'a yatu kjuqanímq xi fekuhu. B'q ts'ín kuijhú ma ndjuúhu kjuakjan chánkahq Ntianá xi tibléjña chji.

2 Kikie nku ni xi b'q tjín nku ntáchak'un chutsín xi nd'í kin'etjijinkoho tjín. Ko qndaihi ntáchak'uun tijincha ndju xuta xi kits'ín nganqha chu. Kui xi Najmi kits'íntsjohó sénnistjihin ko najmi kits'ínkjáhiñ nga kis'let'ahq xki j'áihin chu. Incha y'a xuto najní arpa xi Ntianá kitsjáha. **3** Tijincha se sohon Moise, ndq xi kits'ínxát'ahq Ntianá, ko tq tijincha se sohon Chutsanko. B'lí tijincha tsu:

Ji Ntianí, ji tjíhiñ nga'yún.

Chánka ni xi kin'lendai ko ma nkjúnni.

Kixi kó naxu niyá xi ts'i.

Ji xi ndq reihi xutq xi tjín.

⁴Ngayjee xutq tjíhin nga tsqankjúhin, Ntianí.

Ngayjee xutq tjíhin nga ts'iíntsjohi.

At'ahq nku tutu ji xi tsjei.

Kj'ugí nginkuin ngayjee xutq xi tjín nga ts'iíntsjohi,
at'ahq ja ya nga kixi n'eí kjuq.

⁵Nk'ie nga ja kama ni xu'bí, kikie nga tsix'á ninku, ante nkjúhun Ntianá xi síjña ndjiojmi jáñ. ⁶Tsitju ninku yatu ntítsje xi incha y'a kjuqanimo. Incha yja najyun xi je kó xi tíbat'ai ko 'mehé tjíntukjáhq ni s'ekjá toonsine. ⁷As'qi nku xi ñju xi tjíntu tík'uun kitsjáhq nga nkúnkú ntítsje xi yatu nku tasq toonsine xi kitsehe ni xi ts'iín nibájennehe xutq. Kui xi kjuqjan chánkahq Ntianá, Ntianá xi tíjña tík'un tu nkjéhé ni. ⁸Kitsehe qya ninku ninti xi tsitujíhin kjuqchánkahq ko nga'yúhun Ntianá, kó ndaha nku najmi kama jas'en qya ninku santa nkúhu nga jeya kjuqanímä xi yatu nki xi incha y'a ntítsje xi yatu.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua kjuqanímä xi yatu

16 As'qi kint'e nku ntq xi tu xí 'yúhún xi nibaha qya ninku. B'i kitsúhun ntítsje xi yatu maha:

—Tankiún. Tatendzjosún qsunntee ni xi tíincha tasq xi yatu xi kjuqjan chánkahq Ntianá.

²As'qi ntítsje xi tjuun ngjiténdzjosún qsunntee ni xi tíincha tasqha. As'qi xutq xi tjíntut'áhq chubqha chu kó xi kits'íntsjohó sénnistjihin incha kingjaha tsé ch'onk'un xi kitsjáhq kjuq'un.

³As'qi ntítsje xi ma johan tsaténdzjojín ntáchak'uun ni xi tíincha tasqha. As'qi jní kama ntáchak'uun xi nkúhu jníhi nku ndq xi kan'ek'ien. K'ien ngayjee xi tjíntu tík'un qjin ntáchak'uun.

⁴As'qi ntítsje xi ma jahan tsaténdzjojín ntájé ko qjin ntá tixó ni xi tíincha tasqha. As'qi jní kama. ⁵Kint'e nga b'q kitsú ntítsje xi batéxumahq ntánijuo:

—Tsje ní ji, Ntia xi tjíjña ko y'ejña. Kixi kuan'ei nga b'q ts'ín kuan'ei kjuq. ⁶At'ahq kui xutq xu'bó incha tsaténdzjo jníhi xutq jee ko já profetq. Nd'qí ji kuak'qíhi nga jní incha kuak'i. B'q ts'ín machjéhen.

⁷Tq kint'e nku xi b'lí kitsú qjin nqchan chje:

—Johon, Ntia xi tjíhín nga'yún, ji xi kixi kó naxu n'eí kjuq.

⁸As'qi ntítsje xi ma ñjuhu tsaténdzjojnúhu ts'ííu ni xi tíincha tasqha. Kik'qíhi kjuq ts'ííu nga ndl'í k'uyétikoho xutq. ⁹As'qi 'yún kits'íncjhahan nubóo xutq. Ndaha tsa b'q kama, najmi incha ngjikj'áhá rq animqha ko najmi incha kits'íncjie yjoho nga Ntianá xi chánka. Tu sa ní najmi kikienkjún Ntianá nga kinchja. Ntianá, kui xi mahq tsjá kjuqanímä xu'bí.

¹⁰As'qi ntítsje xi ma uhun tsaténdzjo ni xi tíincha tasqha
má tijñasun chu nga tíbatéxuma. As'qi kama jyun ngayjee má

tíbatéxuma chü. Incha kikjinene njai xutq ngat'aha kjua'un xi tijincha be. ¹¹Ch'on incha kitsuhu Ntianá xi tijna nk'a ján tu ngat'aha kjua'un xi tijincha be ko tsé xi incha kingjaha, tunga tu nkú najmi incha njikj'ahá rä animaha.

¹²As'qi ntitsje xi ma juhun tsaténdzjoín ntáje chánka Eufrate ni xi tijincha tasaha. As'qi kixíya ntáje tu xi tsjantehe rä nga kj'ua já rei xi nibáha má tju ts'iü.

¹³As'qi kikie jan jáninda xi b'q k'un chákje k'un. Ts'a chuyatuku tsitju chü ko ts'a chü xi ma joho ko ts'a nda profetq tsank'oo. ¹⁴Kui jánindoo xi ts'ín kjuankjún ko incha bitju nga nchja ñjahá já rei xi tjín ngayjee qsunntee, tu xi k'uéndaha yjoho joo xi má nga incha ts'iín kjuachán. At'aha kjuachán chánka s'e nistjin nk'ie nga kuakúchji yjoho Ntianá xi tijin nga'yún.

¹⁵"Chasoo, an kjúa xi nkú joyaha nda ndyjé. ¡Nda tjín ts'e xi tijna tık'un ko xi tijna ndahá najyuhun tu xi najmi kjúatsú'ba kistihi ko najmi kama subaha rä nga chä!"

¹⁶Jáninda xi joon kinchja ñjakúhu já rei qnte xi 'mi Armagedon nga én hebreo.

¹⁷As'qi ntitsje xi ma yatuuhu tsaténdzjo ni xi tijincha tasaha. Kinu'yá nku ntq xi tu xí 'yúhún. Aya ninku má b'ejña Ntianá nga batéxuma nibaha ntq nga b'i kitsú:

—Ja kama.

¹⁸Tsat'ai nd'ich'on, xaqähqan kama, janeya ch'on, ko kama nku chón xi tu xí 'yúhún. Nkúhu nga tijintu xutq qsunntee najmi kjee ma nku chón xi nkúhu xu'bo, at'aha tu xí 'yúhún kama chóon. ¹⁹Jan tsitju nanki chánkoó nga tsakjanya ko kin'ekje nanki xi tjín qsunntee. J'áitsjehen Ntianá nanki chánka Babilonia xi má nga kits'ín nibánehe kjuakjan chánkahá. Kin'ek'i nanki Babilonia kjuakjahqan Ntianá. ²⁰Najmi ta kiyahá rä ngayjee xjo xi tjín ko tq ndaha naxju. ²¹Nk'a ján nibahá rä ts'i ndjio i xi kik'anehe xutq. Ts'ati yachán kilu áishi niü. Én ch'on tsu kinchja xutq nga najmi kikienkjún Ntianá ngat'aha kjuanimq xi ts'e ts'i ndjio, at'aha un nkjún incha kikiehe ngat'aha kjuanimq chánka xu'bí.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua xi nkú ts'ín kin'ekokjuq naaskóo

17 As'qi j'aisena nku ntitsje xi sijñajihin ntitsje xi yatuu, ntitsje xi incha y'a tasq xi yatuu. B'i kitsúna:

—Nibái. Kuakuchjíhi xi nkú ts'ín n'ekokjuq naaská k'aku xi tijñasun ntáje chánkoó. ²Já rei xi tjín qsunntee incha kikjantuko naaskoo ko xutq xi tijintu qsunntee tq incha kikjantuko no. B'a ts'ín kindyjajihin rä xi nkú ts'ínndyjajihin xutq nk'ie nga ma ch'i.

³As'qi j'ajínnna Espirituhu Ntianá ko njikona ntitsjee qnte kixiu. Yo kikie nku tachjuún xi tjísuhun nku chü xi ni. Nkú ts'ín

chubaha x̄uta, b'a ts'ín tjít'ahq ch̄u nga kitsejnúh̄u. Tunga én xi najmi tíbenkjúhún Nt̄ianá tjít'ahq. Yatu maha nintak̄u k̄o te maha ndjiaha. **4**Nku najyun kuan k̄o ni yja no. Kitsejnúh̄u r̄a toonsine k̄o kj'áí kj'áí ndjio tsjo k'un. Kjiya ntsja nku tasq̄ toonsine xi kitsehe ni xi najmi sasih̄in Nt̄ianá k̄o ni xi si nginkun Nt̄ianá, kui xi tsuhu r̄a k̄uaská xi kits'ín. **5**Tjít'a stjen nku j'áin xi najmi chubaq mankjh̄in x̄utq̄. B'i ts'ín tjít'a: "Nanki chánka Babilonía." Kui xi nqah̄ jminchjín ská k̄o nqah̄ x̄utq̄ xi ts'ín ni xi najmi sasih̄in Nt̄ianá. **6**Kikie nga ch'i no. Jnishi x̄uta jehe Nt̄ianá k̄o jníhi x̄utq̄ xi kin'ek'ien ngat'ahq nga kits'ínie yjoho nga Jesu yjanki, kui xi kits'ín ch'ihi. Nk'ie nga kikie no, tu ni xí kama nkjúhúnna.

7As'qi b'a kitsúna ntítsjee:

—¿Á tíma nkjúhun ri? Xínyaha nkú tjíh̄in r̄a ngat'a ts'e no k̄o ch̄u xi tjíshuh̄, xi yatu maha nintak̄u k̄o te maha ndjiaha. **8**Chu xi kuayai, kui xi y'ejña nk'ie. Najmi t̄a tjíh̄in nd'qi. Tunga kuitjunjhí qya tixq̄ nqanko nga ngujuai má nga ndyja. Xutq̄ xi najmi tjíntut'á j'áih̄in kintehé ni nga kamanda qsunntee xujun xi má nga tjíntut'á j'áih̄in ngayjee xi k'úéntu tík'un, kui xutq̄ha incha k̄ama nkjúhun nk'ie nga incha skue ch̄u xi y'ejña nk'ie k̄o najmi t̄a tjíh̄in nd'qi tunga kj'uqai ngáha.

9Kui ni xu'b̄i xi machjéhen k̄uankjintak'un. Nintak̄u xi yatuu, kui xi tsuhu r̄a qsunntu tjenki xi yatu xi tijñasun no. **10**Ta tsuhu r̄a yatu já rei. Un já rei xu'b̄i ja incha kits'índyja, nku xi tjín sahq xá nd'qi, k̄o nku xi najmi kjee f'ai. Kui xi najmi 'yún tse k̄amahq nk'ie nga kj'uqai. **11**Chu xi y'ejña nk'ie ko najmi t̄a tjíh̄in, kui xi ndq̄ rei xi ma jiun, xi ta nku xi yatuu. As'qi ngujuai má nga ndyja.

12Ndjiq te xi kuayai, kui xi tsuhu r̄a te já rei xi najmi kjee 'bqai xáh̄, tunga k'uqai xáhá r̄a nga kuatéxumako ch̄u nku orq̄ tjíh̄in.

13Kui xi nkuhú incha k̄amako xinkjín k̄o tsjáh̄ ch̄u nga'yúhun k̄o xá xi tjíh̄in. **14**Incha k̄jaánko Chutsánko, tunga ts'íín nganqhá Chutsánko, qt'ahq kui xi Ndq Nt̄iaha já ntia k̄o Ndq reihi já rei. Incha tjenñkihi Chutsánko xutq̄ xi kinchjäh̄ Nt̄ianá k̄o j'áih̄in, xi kixi incha kits'íntjusun ni xi kitsúhu Nt̄ianá.

15Ko b'a t̄a kitsú yana ntítsjee:

—Ntáje xi kuayai má nga tijñasun nqskoo, xutq̄há niu. Tu mí ntjehé ni y'ahqra, tu mí éhén ni k̄o tu mí nankihí ni. **16**Ndjiq xi te xi kuayai xi tjíh̄in ch̄u, kui xi incha ts'íín unkie nqskoo. Incha kjé'ahq ngayjee ni xi tjíh̄in k̄o k'yejña kisti. Kjine yjonintehe no k̄o nd'í incha k'uetikoho. **17**At'ahq Nt̄ianá y'ejña qjin animahq ndjiq xi tee xi má nga incha ts'íín ni xi mjehe Nt̄ianá. Kui nga nkuhú incha ts'íín maha yjoho k̄o incha tsjáh̄ ch̄u nga kui xi kuatéxuma santa nkúhu nga kuitjusun én xi kitsú Nt̄ianá. **18**Nq̄ xi kuayai, kui nanki chánka xi batéxumahq já rei xi tjín qsunntee.

**B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga kin'ekje
nanki chánka Babiloníq**

18 Nk'ie nga ja kama ni xu'bi, as'qi kikie kj'qí ntítsje xi nibaqehen ndjiojmi ján. Kui xi chánka xá xi tjíhin.

Kjuachánka xi tjíhin kits'ín ndzjehēn qsunntee. ²Yún kinchja nga b'i kitsú:

—Ja kuan'ekje. Ja kuan'ekje nanki chánka Babiloníq. Ja ni'yaha jánindoo kama, ante má tjíntuyá ngayjee jáninda xi tjín. Ja nubaqha ngayjee nise xi uncha kó xi si nginkun Ntianá. ³Ajihin nanki xingisoo nku naská kama nanki Babiloníq. Xi nkúhu tsa kik'i joo kjuaskáha no nga kikjantukó. Já rei xi tjín qsunntee inchá kikjantukó no, kó kama nchiná já tiyantá xi tjín ngat'ahq ni nkjún xi ts'atse nga tsjo ts'ín y'ejña.

⁴As'qi kint'e kj'qí ntq xi nibaha ndjiojmi ján xi b'i kitsú:

—Titjusjojiun nankiú, jun xi xutq xi ts'qn, tu xi najmi ko jun ch'anjikohonu ngatitsuhun ko tu xi najmi chqkohonu kjuqanímq xi sákúhu. ⁵At'ahq santaha ndjiojmi ján ja tibichú ngatitsuhun. Ja tjínjin k'un Ntianá já xi tijincha ts'ín.

⁶'N_ék'léchjíú ni xi kits'íhín xutq. Jo tjíhin nga n'ek'léchjíú ngatitsuhun. Tinchaqjhun tasqha ni xi k'úí, xi jo niyá nga 'yún kjan sa nga xi kitsjáha xi kj'qí. ⁷Xi nkú ts'ín 'yún nk'a ts'asje yjoho ko tsjo ts'ín y'ejña, b'q tq ts'ín 'yún tjohon kjuqanímq ko kjuqaba nd'qi. At'ahq b'q títsu nga kui rú nku nq reina, najmi nq x'qn rú ko rú najmi s'hehe kjuqaba. ⁸Kui kjuaha nkuhú nga nibane tentehe ra kjuanima, ngabaya, kjuqaba ko kjintiá. Nd'í s'etíkoho, q't'ahq tjíhin nga'yún Ntianá xi ts'ínkokjuaha.

⁹Ni xi tjíhin naská Babiloníq já rei xi tjín qsunntee kits'ínhjénko no ko joo inchá kikjantukó no. Kui nga nk'ie nga inchá skuehe joo ninti xi tíbitju má nga títi nankiú, inchá kjintát'a ko un kama k'un. ¹⁰Kjin kuiinchá, q't'ahq inchá tsqankjún kjuq'un xi tí'baihi nankiú ko b'q inchá kuitusú:

—¡Nimq rú ts'íhin! ¡Nimq rú ts'íhin nanki chánkoo, nanki Babiloníq xi nk'a tjen! At'ahq nkuhú nga n'ekokjuaha.

¹¹Jatiyantá xi tjín qsumntee ta kjintát'a ko un skuehe ngat'ahq ni xi tímahq nankiú, q't'ahq najmi ta tjín xi k'uqtsehe rq ch'á xi kj'qáiko. ¹²At'ahq toonsine ko toontaba, nkjin tíkjá ndjio tsjo k'un ko nkjin tíkjá najyun chjí, najyun kuan ko xi nihi, nkjin tíkjá yá xi sinjne ko nkjin tíkjá ni xi kin'endakoho yá xi chjí ko kichq ko kj'qí sa nihi xi tjín, ¹³nkjin tíkjá ni xi sinjne ko ntá sinjne, tjink'úbjo ko xán, seti, kuqan niñu xi chjí ko tuniñu, turu ko chutsanká, ndje ko yá xi kje'yún ndje, ko santaha xutq musu xi satéñá, kui niu xi inchá f'aiko joo.

¹⁴B'q k'úihin nanki Babiloníq:

—¡Ja najmi t_q tjíhin ri tu tsjo k'un xi kama mje nkjúhin! ¡Ja kuan'endyja kjin ni tsjo k'un xi tjíhin ko kjuanchináhi! ¡Najmi t_q saqú saha ri!

15 Kjin incha kuinchá já tiyant_q xi incha kama nchinántjaihi nankiū, q_t'ahq incha tsqankjún kjuq'un xi skuehe nankiū. Incha kjintá ko un skuehe ngat'ahq ni xi tímahq nankiū **16**nga b'a incha kuitsu:

—¡Nimq rú ts'íhin! ¡Nimq rú ts'íhin nanki chánkoo! Kui xi kingja nayjun chjí xi kuan ko xi ni, nayjun xi yqajnuh_u toonsine ko kj'aí kj'aí ndjio tsjo k'un. **17** Nkuhú nga kfehe ngayjee kjuanchiná chánka xu'bí.

Nkjin incha kuinchá ngayjee já xi ts'ínk_o yábarku, xi yá barku incha b'emayá, xi ts'ínxáya yábarku ko ngayjee xi ntáchak'uun sakúhurá ni xi incha kjine. **18** Nk'ie nga incha skue ninti xi tíbitju má nga titi nankiū, 'yún incha kuinchá ngag b'a incha kuitsu:

—¿Má nankihi xi b'a t_q tjín xi nkú tjín nanki chánkoo?

19 Incha kujté'a ndyjo nintaku nga kujakúchji nga kjuqba tjíhin, incha kjintá ko un skuehe ngat'ahq ni xi tímahq nankiū nga b'i incha kuitsu:

—¡Nimq rú ts'íhin! ¡Nimq rú ts'íhin nanki chánkoo! 'Yún ts'atse ni xi chjí. Yo kama nchiná ngayjee xi tjíhin yábarku. Tu nkuhú nga kuan'ekjehe ngayjee ni xi tjíhin.

20 Kat'etsjonuu, jun xi tintsuboo ndjiojmi ján ngat'ahq ni xi tín'ehe nanki chánkoo. Kat'etsjonuu, jun xuta jehe Ntianá ko já postru ko já profet_q, q_t'ahq Ntianá kuats'ínkokjuq nankiū ngat'ahq ni xi kits'ínnuu.

21 As'ai nku ntítsje xi nk'a tjen kikjesíntjen nku ndjio naxi áí. Kui xi kikjaníkj'ajin ntáchak'uun nga b'i kitsú:

—B'i ts'íñ 'yún n'ekje nanki chánka Babilonía ko najmi t_q ch'a skuehe r_q. **22** Najmi t_q kuinú'yáha aya niyátéhe nga kjuqne najní arpa ko yánaxu ko tjio. Yo najmi t_q s'ehe já xi ts'ínnnda nkjin tíkjá ni. Yo najmi t_q kuinú'yáha nga kujakjan tuniñu. **23** Najmi t_q ts'íñ ndzjehen ndaha nku ndí aya niyátéhe ko najmi t_q kuinú'yáha s'í kjuqbixan. B'a kama t_q ndaha tsa já tiyant_q xi tjín yo kama já k'aku qjihin xuta xi tjín ko tj'e xi mahq ts'anachakkoho r_q ngayjee naxinantá xi tjín. **24** At'ahq kui nankiū y'anji jníhi já profet_q, jníhi xuta jehe Ntianá ko ngayjee xi kin'el'ien asuntee.

B'i ts'íñ tsakuchjíhi Jua nga kin'etsjoho Ntianá ndjiojmi ján

19 Nk'ie nga ja kama ni xu'bí, as'ai kint'e ntaqha nkjin nkjún xuta xi 'yún kinchá ndjiojmi ján nga b'i incha kitsú:

—¡Kan'etsjoho Ntianá, kui xi ts'ínk'ankiná!

Kui xi ts'e kjuqchánka ko nga'yún.

2 At'ahq nda ts'íñ ko kixi ts'íñ kjuq,

ja kuats'ínkókjua naská k'aku
 xi ni najmi ndahq kits'ínkatsúnkoho xutq.
 Ntianá ja kuakasje chjí jnhi xutq xi ts'e.

3 As'qi b'ahá tq incha kitsú ngáha:

—¡Kan'etsjoho Ntianá! Ninti xi tíbitjuhú nanki chánkoo ngjuqinji nk'a jáñ tu nkjéhé ni.

4 As'qi kingjénsten santaha t'anankiu jáchá xi kan ñjuu ko xi ñju xi tjíntu tíf'uun nga kits'íntsjoho Ntianá, kui xi tijñasun qnte má batéxuma. B'i incha kitsú:

—¡B'a katuma! ¡Kan'etsjoho Ntianá!

5 As'qi kinu'yá nku ntq xi nibahq rä má b'ejña Ntianá nga b'i kitsú:
 N'etsjoho Ntianá ngayjo jun xi xutq xi ts'e,
 jun xi yankjún Ntianá, xi xixihí ko xi ihi.

6 As'qi kint'e nga xi nkú ts'ín nu'yá nkjin ntahq xutq, xi nkú ts'ín faneya ntáje nga ma 'yún ko xi nkú ts'ín 'yún faneya ch'on. B'i kitsú nto:

—¡Kan'etsjoho Ntianá!

At'ahq tíbatéxuma Ntianá, Ntia xi tjihin nga'yún.

7 Kat'etsjoná ko katsejihinná kjuqtsjo,
 n'ekié yjoná nga kui xi chánka.

At'ahq ja kuichu chubq kjuqbixahq Chutsqko,
 ja kab'enda yjoho xi k'lúejñako.

8 Ka'bqihí nga ngjuq najyun xi chjí,
 xi je ko xi tibat'ai.

Kui niu xi tsuhu rä ni xi nda incha kits'ín xutq jehe Ntianá. **9** As'qi b'a kitsúna ntítsjee:

—T'et'ai ni xu'bí: “¡Á b'a nda tjihin ts'e xi kik'inyahq rä nga kj'uaqíhi s'í kjuqbixahq Chutsqko!”

Ko b'a tq kitsúna:

—Kjuaxi ni xi tixihin. Ntianá xi b'a kitsú.

10 As'qi tsásinkúnch'int'ahq ntítsjee xi má nga ts'intsjoho, tunga b'ahá kitsúna:

—Najmi b'a tu n'ei. An tq ts'inxát'ahq Ntianá xi nkúhu ji ko tq xi nkúhu já nts'ei xi tu nkú tíma 'yún tak'uhún én xi tsakúya Jesu. Ntianáhá xi n'letsjohi.

At'ahq én xi tsakúya Jesu, kui éen xi ts'ínkinchjähä já profetq.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nku xi tjísuhyun ndje

11 As'qi kikie nga tjentixa nk'a jáñ. Tsase ko kikie nku ndje taba. Xi tjísuhyun chü 'mi Xi Kixi Ts'ín ko Xi Kjuaxi Ni xi Tsu. Kixi ts'ín nk'ie nga kjuq ts'ín ko nga kján. **12** Xi tifincha ndí tifincha tunkün. Nkjín coronq tjí'ahq ko tjít'ahq nku j'áin xi nku tutu kui be. **13** Yja nku najyun xi kits'ihi jní ko j'áihin, kui xi Éhen Ntianá. **14** Tjennkihi já jun

xi tjín ndjiojmi jáñ. Ndjé taba tjíntusúhun nga yja najyun xi chjí, xi taba kó je.

15 Ts'a tibitju nku kichq xi yjo, tu xi kjáankoho nanki xi tjín qsuntee. Ndjá kuqtéxumahq xutq kó ts'lin nibánehe kjukjan chánkahq Ntianá xi tjihin nga'yún. **16** Najyun xi yja kó ngasuhi tjít'a j'áin xu'bí: “Ndq reihi já rei kó Ndq Ntiaha já ntia.”

17 As'qi kikie nku ntítsje xi sijñasun ts'íu. Kui xi 'yún kinchja nga b'i kitsuhu ngayjee nise xi b'lema tjen nk'a jáñ:

—Nibá ma njakú nga chinoo nichine chánka xi tsjá Ntianá.

18 Chinoo yjonintehé já rei kó já jun k'aku ko já xi xlin b'asje yjoho, yjoho ndje kó xi b'esuhun chu, yjonintehé ngayjee xutq, xi tjima ndaíhi kó xi kich'atse, xi ihí kó xi xixihi.

19 As'qi kikie chu xi tsitjujín ntáchak'uun kó já rei xi tjín qsuntee nga tjenko já juhun. Incha kama njakú tu xi incha kjáankoho xi tjísuhan ndje kó já jun xi ts'e xi tjísuhan ndje. **20** Kichjubénijé chi kó ta kichjubénijé ndq profeta tsank'á xi kits'ín kjuknjún nginkun chi. Kui kjuknjún xi kits'ín ts'anqchakoho ra xutq xi kitsjánte nga kis'et'ahq chubaqha chi kó xi kits'íntsjoho sénnistjihin. Incha kichjanikj'ajin tik'un chi kó ndq profeta tsank'óo qjin ntáchak'un ndl'í xi titikoho sufri. **21** Ko já xingisoo kin'ek'ienkoho kichq xi tibitju ts'a xi tjísun ndje. Ngayjee nisee tu xí incha kikjinehé yjonintehé jóo.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga nku mií nú kj'úq

20 As'qi kikie nku ntítsje xi nibajehen ndjiojmi jáñ nga y'a yubihi tixa nanko ko kjiya ntsja nku n'úkichq chánka.

2 Jakj'á chuyatuku kó y'e't'a'yún nku mií nú tjihin. Kui chuyatuku xi ye chá xi 'mi ndqinda kó Satana. **3** Kikjaníkj'aya tixq nanko kó y'échja. Y'énehe nku sello xi y'échja'yún qnkjuo tu xi najmi ta k'úqnachaqha ra nanki xi tjín qsuntee santa nkúhu nga kj'úq nú xi nku miú. Askahan nk'ie nga ja kj'úq nú xi nku miú, tjihin nga chjúndáya kutju.

4 As'qi kikie nkjin já xi y'entu nga kik'qi xáha nga incha kuqtéxuma. Ta kikie xutq xi kitikjá nintaku ngat'ahq nga ta nkú kits'íntkiehé yjoho nga Jesu yjanki kó y'énijmí éhen Ntianá. Kui xi najmi kits'íntsjoho chu kó sénnistjihin kó najmi kitsjánte nga kis'et'ahq stjen kó a ra ntsja chubaqha chu. Incha j'áya ngáha ra ngabayoo kó tsatéxumako Jesucristo nku mií nú tjihin. **5** Tunga xutq k'ien xingisoo najmi j'áiyaha ngabayoo santa nkúhu nga j'a nú xi nku miú. Xi kuqtéxumako Jesucristo, kui xi tjun kj'úqiyaha. **6** Á b'lq nda tjihin ts'e xutq je xi k'úqihí ra nga tjun kj'úqiyaha! Ngabaya xi ma joho najmi ta tjihin ra nga'yún tsa nkú ts'iíhin xutq xu'bó. Tu sa ní ts'iíntsjoho Ntianá kó Jesucristo xi nkúhu já nq'mi kó kuqtéxumako nku mií nú tjihin.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga ts'iínndyja ndqñindoó

⁷Nk'ie nga ja kj'ua nú xi nku miu, chjúndáya ndqñindoó má kjiya'yún. ⁸As'qi kuitju nga k'uqñachqha xi batéxumahq nanki Gog kó nanki Magog, kui xi tsuhu rä tu má nankihí ni. Ndqñindoó kuinchja ñjakúhu já jun xi tjíhin nankiu nga incha kjáán. Nkjin kama xi nkú ts'ín nkjin maha tsumí xi tjín qndai ntáchak'uun.

⁹Incha k'lúema ngayjee asuntee ko k'uetjindaihi má tjíntu xuta jehe Ntianá ko nanki xi Ntianá tjo. Tunga nibahá nd'í nk'a jáni xi kj'uaík'íetiyjehe. ¹⁰Ko ndqñindoó xi ts'anqachqha joo chjanikj'ajin ntáchak'un xi tjíhin nd'í ko sufri, má tq chjanikj'ajin chu ko nda profeta tsank'oo. Yo un skuehe nistjin nistjen tu nkjéhé nihi.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nga n'ekokjuá xuta

¹¹As'qi kikie xi tibatéxuma. Taba ko chánka qnte má nga tjína nga batéxuma. As'qi t'anankiu ko nk'oo incha ngji t'axín nginkun. Najmi tq kis'ehe rä qnte. ¹²Kikie xutq xi k'ien, xi ihí ko xi xixihi, nk'ie nga kabincha nginkun xi tibatéxumoo. As'qi kichjux'á nkjin xujun ko tq kichjux'á xujun xi má nga tjíntut'á j'áihin xutq xi k'lúentu tík'un. Xi nkú ts'ín tjít'a xujun ni xi incha kits'ín, b'q ts'ín kin'ekokjuá xutq k'ien.

¹³J'áiya ngáha rä xutq xi k'ienjin ntáchak'uun ko xi kjintuyánji t'anankiu, ngayjee xi tjíntu qntehe xutq k'ien. Xi nkú nga incha kits'ín, b'q ts'ín incha kin'ekokjuá. ¹⁴As'qi kichjanikj'ajin xi 'mi Ngabaya ko xi 'mi Antehe Xuta K'ien qjin ntáchak'un nd'íu. Ngabaya xi ma joho ntáchak'un nd'íu. ¹⁵Xi najmi tjíntut'á j'áihin xujun má nga tjíntut'á j'áihin xutq xi k'lúentu tík'uun, kui xi tq kichjanikj'ajin ntáchak'un nd'íu.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nku nk'a tsetse ko nku t'ananki tsetse

21 As'qi kikie nku nk'a tsetse ko nku t'ananki tsetse, qt'ahq kindyajin sén nk'a xi tjuun ko t'ananki xi tjuun, ko najmi tq kis'ehe ntáchak'un. ²Ko kikie nanki Jerusalen tsetse. Kui xi nanki jehe Ntianá xi Ntianá kits'ín nibájen ndjiojmi jáni. B'q ts'ín kas'enda xi nkúhu nku nq'bixan xi tsjo tjín x'ótji xi kan'engja nga tíkuyahq nda bixoón.

³Kint'e nku ntq xi 'yún xi nibaha má tjína xi tibatéxumoo nga b'i kitsú:

—Ntianá ja tjíñajihin xutq nd'q. K'úejñajihin xutq ko kui xi kama xutqha. Ntianá k'úejñajihin ko kama Ntianá. ⁴Ts'iínxijnu ntánkun. Najmi tq incha kqayáha ko najmi tq incha kjintáha. Najmi tq kjintáyaha ngat'ahq kjuaboo ko najmi tq un skuehe rä. At'ahq ni xi kis'e ja najmi tq tjíhin.

5 As'qi b'q kitsú xi tíbatéxumoo:

—An títs'in tsetse ngayjee ni xi tjín.

Ko b'q tq kitsú:

—T'et'ai ni xu'bí, qat'ahq kjuaxí én xu'bí ko ma n'e s'ejin.

6 As'qi b'q kitsúna:

—Ja kama. An xi ntu alfa ko ntu omega, an xi tjuun ko xi fekuu.

Xi tíma xintáhq an tsjahq nga k'ú ntánijuahq ntá tixq xi ts'ínk'íentu tít'uhun xuta. Tu tsjahá rä. **7** Xi ts'iín nganq, kui xi ts'iínkjáhín ngayjee ni xu'bí. An kama Ntiquaq ko kui kama ntína. **8** Tunga máha xi tsankjún ko xi najmi s'ejhin, xi ts'ín ni xi najmi sasínna ko xi ts'ínk'ien aniqmá, xi chubq fantukohó xinkjín ko xi ts'ín tj'e, xi benkjún ntia xi ts'ínnndaha ntsja xutq ko ngayjee xi nchja én tsank'á, kui xi tjihin nga ngujuai qjin ntáchak'un xi ndí ko sufri titikoho. Kui xi ngabaya xi ma joho.

Bí ts'ín tsakuchjíhi Jua Jerusalen tsetse

9 As'qi j'aisena nku ntítsje xi síñajihín ntítsje xi yatu, ntítsje xi incha y'a yatu tasq má nga tíincha kjuanímá yatu xi fekuhu. Kui xi b'q kitsúna:

—Nibái. Kuakuchjíhi nq'bixan xi kama chjuúhun Chutsánko.

10 As'qi j'ajíinna Espiritu ko ngjikona ntítsjee nku qsunntu tjenki chánka xi 'yún nk'a. Yo tsakúna nanki Jerusalen, kui xi nanki jehe Ntiquáná xi Ntiquáná tít'sín nibájen ndjiojmi jáñ. **11** Ndíhi kjuachánkahq Ntiquáná tít'sín kat'aihi nankiú xi nkú joyaha ndjio tsjo k'un chjí, xi nkú joyaha nku ndjio jaspe xi taba xi nkúhu nch'án taba. **12** Tjítjiindaihi nankiú nku xjó chánka ko nk'a xi te jo maha ankjuaqha. Nkúnkú ankjuo tíinchasti nkúnkú ntítsje ko tjíntut'áhq ankjuo j'áihin ntjehé xutq Israel xi te jo maha. **13** Jan mahq ankjua xi yja má tju ts'íu ko jan yja má xi tjéhen fintjai ts'íu ko jan yja nku ngatehé ko jan yja ngate xinkuu. **14** Te jo maha tut's'in xjóho nankiú. Nga nkúnkú tjíntut'á j'áihin já postru xi te joho Chutsánko.

15 Ntítsje xi tíinchjakona y'a nku yáchubq toonsine xi k'üa chubakoho nankiú, ankjuaqha ko xjóho. **16** Nkuhú chubq y'a nankiú. Nga ndjuhú ko nga tayáhq tu nkuhú chubq y'a. Yáchubqha ntítsjee ts'achubqakoho nankiú. Jo miij ko jo unchan kilometru kama. Nga ndjuhú ko nga tayáhq ko nga nk'ahq tu nkuhú chubq. **17** As'qi tq ts'achubq xjóho. Cháte ko tjion metru kama. Chubq xi ts'ínhjén xutq, tq kui xi kits'ínhjén ntítsjee.

18 Ndjio tsjo k'un jaspe kamandakoho xjóo ko toonsine xi tu xí ndahá kamandakoho nankiú. 'Nq xi nkúhu chutsín. **19** Ngayje tijká ndjio tsjo k'un chjí tjíntut'á tsjoho tut's'in xjóho nankiú, jaspe xi tjuun, zafiro xi ma joho, agata xi ma jahan, esmeraldq xi ma ñjuhu, **20** onice xi ma uhun, cornaling xi ma juhun, crisolito xi ma yatushu, berilo xi

ma jihin, topacio xi ma ñjaha, crisoprasa xi ma tehe, jacinto xi ma te nkahu, ko amatista xi ma te joho.²¹ Ankjuq xi te joo, te jo perlq tjíhin. Nkuhú ndjio tsjo k'un perlq kamandakoho nga nkúnkú ankjuq. Ko toonsine xi nda kamandakoho niyáté k'akuhu nankiu. 'Na xi nkúhu chutsín.

22 Najmi kikie ninku nankiu, at'ahq Chutsqanko ko Ntqaná, Ntqa xi tjíhin nga'yún, kui xi ninkuhu nankiu. **23** Najmi machjéhen nankiu tsa ts'íu ts'iín ndzjehén ko tsa sóo, at'ahq nd'ihi kjuachánkahq Ntqaná títs'ín ndzjehén ko Chutsqanko xi nd'ihi nankiu. **24** Xuta naxinantá xi tjín qsunntee incha k'úema má ndzjehén nankiu ko incha kj'uqíko yo kjuanchináhq já rei xi tjín qsunntee. **25** Najmi s'echja ankjuqáhq nankiu nga nistjiu, ko najmi s'e nistjen. **26** Yo n'ekjas'en kjuanchináhq ko ni tsjo k'un xi tjíhin nanki xi tjín qsunntee. **27** Tunga ndahá nku ni xi si nginkun Ntqaná najmi kjuas'en yo, ta ndaha xutq xi ts'ín ni xi najmi sasíhin Ntqaná, ko ta ndaha xi nchjq én tsank'á. Tu nkuhú xutq xi tjíntut'á j'áhin xujuhun Chutsqanko, yo má nga tjíntut'á j'áhin xutq xi k'úentu tikuun, kui xi kama kjuas'en yo.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua ntá xi ts'ínk'íéntu tikuhu xutq

22 As'qi tsakúna ntítsjee nku ntáje xi tjíhin ntánijua xi ts'ínk'íéntu tikuhu xutq. Kui xi tibat'ai xi nkúhu nch'án taba. Má b'entu Ntqaná ko Chutsqanko nga batéxuma, yo tibitjuhu ntóo. **2**Kamasehen niyáté k'akuhu nankiu ko xki qndaihi ntáje tíñcha yá tu xi ts'ínk'íéntu tikuhu xutq. Nk'ie nga nku nú te jo niyá bjaha tu. Xki sá bjaha tu. Xkhaq yóo mahq ts'iinnkihi xutq naxinantá xi tjín qsunntee.

3Najmi ta s'ehe ni xi najmi nda kinchjqne Ntqaná. K'úejnjajihin Ntqaná ko Chutsqanko nankiu nga kuqatéxumahq ko xutq xi ts'e incha ts'iintsjoho. **4**Incha kama kuqase'a Ntqaná ko stjen s'et'a j'áhin. **5**Najmi ta s'ehe nistjen. Najmi ta kama machjéhen ra nd'i xi ts'íín ndzjehén xutq xi k'úentu yo ko ta ndaha ts'íu, at'ahq Ntqaná ts'íín ndzjehén. Tu nkjéhé ni incha kuqatéxuma xutq xubo.

B'i ts'ín tsakuchjíhi Jua nk'ie nga ja ma kj'uqíhí Jesu

6As'qi b'q kitsúna ntítsjee:

—Kjuaxi én xu'bí ko ma n'e s'ejin. Ntqaná, Ntqa xi kits'ínkinchjq já profeta, kui xi kuats'ín nibá ntítsjehé, tu xi kuqkúchjihq ra xutq xi ts'e ni xi tjíhin nga kama xatí.

7—¡Kjuái xatí! ¡Á b'q nda tjíhin ts'e xi títs'íntjusuhun én xi tjít'a xujun xu'bí, xujun xi títsuya ni xi tjíhin nga kama!

8An Jua kint'e ko kikie ni xu'bí. Askahan nga ja kint'e ko kikie, tsásinkúnch'int'ahq ntítsje xi tsakúna niu nga kits'intsjoho. **9**Tunga b'qhá kitsúna:

—Najmi b'q tu n'e*i*. An xi tq ts'inxát'ahq Nt_laná xi nkúhu ji ko xi nkúhu já nts'e*i* xi já profetq ko ngayjee xi títs'íntjusun én xi tjít'a xujuin. Nt_lanáhá xi n'etsjoihi.

10 Ko b'q tq kitsúna:

—Najmi tu ch'atjó 'mai én xi kits'ínkjas'ehin Jesucristo xi tjít'a xujuin. At'ahq ja tibichú tiñña nistjin nga kuitjusun niu. **11** Xi ts'ín ni xi najmi nda, tu nkú kats'íhín ni najmi nda. Xi ch'onk'un, tu nkú kats'íhín ni ch'onk'uhun. Xi nda, tu nkú kats'íhín ni xi ndahq. Ko xi je, tu nkú katuma jehé.

12 —Johon, kjúái xatíá. Kjúáíkoho chjí xi tsjahq nga nkúnkú xuta xi nkú nga incha kits'ín. **13** An xi ntu alfq ko ntu omega. An nga tut'sihij ni ko nga fekuhu. An xi tjuhun ko xi fekuhu.

14 ¡A b'q nda tjíhin ts'e xutq xi tíbanéhe najyuhun tu xi ts'íinkjáhun rq tuhu yá xi ts'ínk'íentu tík'uhun xutq ko tu xi kqma kqas'ehen qankjuqhu nankiu! **15** Nqtsin ján kuincha xutq xi ch'onk'uun, xi ts'ín tj'e, xi chubq fantukohó xinkjín, xi ts'ínk'ien anima, xi benkjún ntq xi ts'índaha ntsja xutq, ko ngayjee xi tsjohq ko nchq én tsank'á.

16 —An Jesu títs'in nibá ntítsjenq tu xi kuitsuyahaq rq xutq ninku ni xu'bu. An nts'én xi nibáhq rq kjamqhu David, an xi ntjehe David, ko an niñu chánka xi ts'ín ndzjen nga ja tífi ma seen.

17 B'q títsu Espiritu ko chjuúhun Chutsquko:

—¡Nibáí!

Xi tíbasínñjuhu b'q tq katsú:

—¡Nibáí!

Xi tíma xintáha, kanibá. Xi mjehé, tu katakj'áhá ntánijuua xi ts'ínk'íentu tík'uhun xuta.

B'i ts'ín fekuhu xujun xu'bu

18 An b'q tíxihun xutq xi tíbasínñjuhu én xi tjít'a xujun xu'bu xi títsuya ni xi tjíhin nga kqma: Tsa tjín xi k'uésuhun én xi tjít'a e*i*, Nt_laná k'uésuhun xutq xi b'q ts'ílun kquqniq xi tjít'a xujuin. **19** Tsa tjín xi kjéxin én xi tjít'a xujuin xi títsuya ni xi tjíhin nga kqma, Nt_laná kjéxihin xutq xi b'q ts'ílun tu xi k'uqhi, tu xi tsjá yá xi ts'ínk'íentu tík'uhun xutq, ko tq kjéxihin qante xi k'uqhi xutq xu'bo nanki jehé Nt_laná xi tjít'a xujuin.

20 Xi tibléjña chji ni xu'bu b'i títsu:

—Johon, kjúái xatíá.

¡B'q katuma! ¡Nibáí, Ndq Ntq Jesu!

21 Ngatentoo kas'enu kquqndahq Ndq Nt_laná Jesu. B'q katuma.